

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vzdělávání žáků na Praktické škole dvouleté

Pupil Education at Practice Two Years

Bc. Jitka Bejšovcová

Vedoucí práce: PhDr. Veronika Blažková, Ph.D.

Studijní program: Učitelství pro střední školy

Studijní obor: Navazující, Pedagogika a Výchova ke zdraví

Odevzdáním této diplomové práce na téma *Vzdělávání žáků na praktické škole dvouleté* potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha

Upřímně děkuji vedoucí mé práce, PhDr. Veronice Blažkové, Ph.D., za vstřícné jednání, ochotu a cenné rady při konzultacích a psaní práce.

ABSTRAKT

Diplomová práce *Vzdělávání žáků na Praktické škole dvouleté* je zaměřená na pozorování výkonů žáků při vyučování ve dvou stěžejních předmětech, Příprava pokrmů a Zdravotní výchova, ze kterých žáci skládají závěrečné teoretické a praktické zkoušky. Složením zkoušky získávají žáci osvědčení o ukončení studia a získání kvalifikace pro pomocné práce při přípravě pokrmů. Cílem práce jsou výukové aktivity s kognitivními, afektivními a psychomotorickými cíli odpovídajícími schopnostem a možností rozvoje osobnosti obou sledovaných žáků v uvedených oborech. Ve studii sleduji a zaznamenávám přípravu a průběh vyučovacích hodin, výkony dvou žáků, kteří jsou hlavními účastníky studie. Práce má za úkol poukázat na možnost vzniku problémů a jejich řešení při výuce žáků s diagnózou autismus (PAS), střední mentální retardace (SMR), postižení vývoje řeči, Aspergerovým syndromem a lehkou mentální retardací (LMR). Dlouhodobé sledování obou žáků v edukačním procesu nabízí možná řešení, v předcházení neúspěchu či komplikacím, při získávání požadovaných klíčových kompetencí, vedoucích ke zdárnému složení závěrečné zkoušky, možnosti zařazení do pracovního procesu, k co nejvyššímu běžnému životu či k pokračování studia na odborném učilišti. V teoretické části jsou zaznamenány a popsány diagnózy a anamnézy obou žáků, vymezeny pojmy autismus, Aspergerův syndrom, lehká a střední mentální retardace, postižení více vadami a strukturované vyučování. Teoretická část obsahuje seznámení se školním vzdělávacím plánem Praktické školy dvouleté J. Palacha v Mostu a jednotlivými individuálními plány obou chlapců. V praktické části studie je zaznamenán proces získávání, jak teoretických vědomostí, tak praktických dovedností a návyků u obou žáků s přihlédnutím ke zvláštnostem v jejich vzdělávání.

KLÍČOVÁ SLOVA

Praktická škola dvouletá, klíčové kompetence, vzdělávání, individuální vzdělávací program, autismus, Aspergerův syndrom.

ABSTRACT

Diploma thesis Education of Practical school pupils is focused on observation pupils school achievements in two key subjects, it is Food preparation and Health education. Pupils take the final theoretical and practical exams. They obtain a certificate of studies completion and food preparation for auxiliary work qualifications.

The target of this work is monitoring and recording the course of the lessons and performance of these pupils. There are two pupils who are the main participants of the study.

The aim of the task is to refer about possibility of rising problems and its solutions. It is about the pupils tuition with autism, moderate mental retardation and speech development by one of them and with asperger syndrome and mild mental retardation.

Through the long-term observation of both pupils in the educational process the thesis offers possible solutions and prevention of failures or complications, in getting the required key competencies pointing towards passing the final exam and getting involved in a working process or to continue at a vocational school.

In the theoretical part are recorded and described the both pupils diagnosis and anamnesis, defined the terms autism, Asperger syndrome, mild and moderate mental retardation, multiple disability and structured teaching. The theoretical part also introduce the Practical School of Two-year-old J. Palach in Most education plan and individual plans of both boys. The practical part of the study describe how both pupils got theoretical knowledge, practical skills and habits, taking into account the particularities of their education.

KEYWORDS

Practical school two years, key competence, education, individual educational program, autism, Asperger syndrome.

Obsah

Úvod	8
Teoretická část	11
1. Charakteristika postižení sledovaných žáků	12
1.1 Poruchy autistického spektra	13
1.2 Aspergerův syndrom	13
1.3 Strukturované učení a VOKS	13
2. Vzdělávání žáků na Praktické škole J. Palacha, Most	16
2.1 Charakteristika třídy PrŠ	18
2.2 Diagnózy, charakteristiky respondentů, rodinné anamnézy	20
2.2.1 Diagnózy žáka PS:	20
2.2.2 Charakteristika žáka	23
2.2.3 Rodinná anamnéza	25
2.2.4 Diagnózy žáka MN	26
2.2.5 Charakteristika žáka	28
2.2.6 Rodinná anamnéza	29
Praktická část	31
3. Metodologie výzkumného šetření	31
4. Výukové metody, formy a hodnocení	31
4.1 Metody	31
4.2 Formy výuky	34
4.3 Hodnocení	35
5. Školní vzdělávací program Praktické školy dvouleté Most	37
5.1 Příprava pokrmů	37
5.1.1 Očekávané výstupy předmětu příprava pokrmů	41

5.2 Zdravotní výchova.....	42
5.2.1 Očekávané výstupy předmětu zdravotní výchova.....	43
5.3 Tematické plány předmětů Příprava pokrmů a Zdravotní výchova	45
5.4 Hodnocení úrovně žáků na počátku školní docházky – Příprava pokrmu	48
5.4.1 Příprava na blok PP - rok 2016/2017, únor	49
5.4.2 Příprava bloku PP, rok 2017/2018, říjen	57
5.4.3 Příprava bloku PP, 2018/2019, březen	65
5.5 Hodnocení úrovně žáků na počátku školní docházky – Zdravotní výchova	73
5.5.1 Příprava na hodinu rok 2016/2017, říjen	73
5.5.2 Příprava na hodinu rok 2017/2018, říjen	82
5.5.3 Příprava na hodinu rok 2018/2019, leden.....	90
6. Srovnání očekávaných výstupů a skutečně dosažených vědomostí, dovedností, návyků a klíčových kompetencí.....	98
Závěr.....	99
Seznam použitých informačních zdrojů	103
Seznam příloh.....	105
Seznam obrázků.....	115

Úvod

Děti s autismem potřebují mnohem přesnější definici, jelikož mají problémy s chápáním abstraktních pojmů. Pokud chybí jediný detail, zdá se, že se svět rozpadá, že ztrácí jistotu a pocit bezpečí.¹

Praktická škola dvouletá (dále PrŠ) je v současnosti bezmála jedinou možností vzdělávání žáků s diagnózami porucha autistického spektra (dále PAS), střední mentální retardace (dále SMR) a více vad. Postižení tohoto rázu téměř vylučuje žáky z dalšího vzdělávání na běžných středních školách. Projevy a specifika diagnóz vyžadují velmi individuální a fundovaný přístup ve výuce a výchově od pedagogů, toleranci a pochopení spolužáků i ostatních provozních zaměstnanců, úpravu prostředí, forem, metod využívaných ve výuce, hodnocení výkonů žáků a individualizaci požadavků s ohledem na schopnosti jednotlivých žáků.² Vzdělávání na praktických školách upravuje Zákon 561/2004 Sb. ze dne 24. 9. 2004, v § 16 Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů nadaných, §16a Poradenská pomoc školského poradenského zařízení, 16b Revize, §18 Individuální vzdělávací plán a § 19 Podpůrná opatření. Pro osoby s těmito diagnózami je možnost vzdělávat se, pohybovat se v kolektivu, komunikovat s ostatními, klíčová pro jejich osobnostní rozvoj. Zprostředkuje jim prožitek úspěchu, seberealizaci a uplatnění ve společnosti. Tato oblast je důležitá nejen pro samotné žáky, ale také pro jejich rodiny. S ohledem na velmi malou nabídku následné péče, omezené možnosti zájmových aktivit a dalšího styku se společností, je studium na praktických školách velmi žádoucí a přínosné. Přestože je počet skutečně zařazených žáků s osvědčením o absolvování studia do pracovního procesu nízký, zažívají absolventi, kterým se podařilo zaměstnání nalézt, uspokojení z pocitu sebeuplatnění a seberealizace. Tento fakt dokládá úspěšné získání pracovního místa několika absolventů naší školy. Zpravidla pracují v marketech nebo menších provozovnách, jako pomocný personál. Na praktické škole jsou vzdělávání žáci v odborných předmětech dle specializace dané jednotlivými školami. Počet vyučovacích

---

¹ De Clerq, Hilde. *Mami, je to člověk, nebo zvíře?* Vyd. 2., Praha: Portál, 2011, ISBN: 978-80-7367-888-3, s. 38

² Zákon 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ze dne 24. září 2004

hodin oboru Příprava pokrmů má časovou dotaci osm hodin, Rodinná výchova čtyři hodiny, Ruční práce šest hodin týdně. Zdravotní výchova probíhá pouze jednu hodinu týdně, učivo se prolíná s učivem ostatních předmětů. Diplomovou práci jsem pojala jako případovou studii dvou žáků třídy praktické školy dvouleté v oboru 78-62-C se zaměřením na přípravu pokrmů. Diagnózy a závažnost jejich symptomů postižené žáky omezují a limitují v míře dosahovaného vzdělání. Mají problematické návyky, nedostatečné sociální dovednosti, kognitivní schopnosti jsou na velmi individuální úrovni. Studie popisuje počáteční stav dovedností a vědomostí obou respondentů, průběh edukace v obou předmětech, po dobu tří let při stejných aktivitách, postupné osvojování nových vědomostí a dovedností a využívání osvojených znalostí v následných činnostech a běžném životě. Jeden žák je absolvent naší základní školy a druhý z nich základní školy speciální. Ve studii se zaměřuji na možnosti rozvoje dovedností, vědomostí a návyků žáků. V přípravách na jednotlivé hodiny udávám téma učiva, metody a formy výuky, zda bylo cíle dosaženo či nikoliv, z jakých důvodů, a to u každého z žáků individuálně. U obou sledovaných žáků je nejdůležitější klást důraz na rozvoj sociálních, komunikačních a praktických dovedností. Žáci s PAS mívají problém v socializaci, emočním prožívání, kontaktu a komunikaci s ostatními spolužáky a pedagogy, ve vzájemné spolupráci a fyzickém kontaktu, v udržení pozornosti a koncentraci na dlouhodobější činnosti. V počáteční fázi docházky na praktickou školu, kdy došlo ke změně prostředí, třídy, spolužáků a pedagogů, byli žáci zmatení, jejich přizpůsobování novému stavu a situacím probíhalo pomalu a s obtížemi. V té době se společné práce při přípravě pokrmů významně podílely na změně chování žáků. Tyto aktivity dokázaly omezit úzkosti jednotlivců, umožnily nalézat a vytvořit jejich důvěru k pedagogům i k sobě navzájem. Ve školním roce 2016/2017 proběhla u všech žáků rediagnostika příslušnými školskými poradenskými zařízeními, SPC Litvínov a Teplice, která doporučila jednotlivým žákům rozložení učiva obou ročníků do dvou let. Ve studii přináším příklady výukových hodin v předmětech Zdravotní výchova a Příprava pokrmů. Předmětem případové studie je zaznamenat přípravu, průběh, závěr a hodnocení činností se zaměřením na rozvoj osobnosti jednotlivých respondentů v míře stanovené jednotlivými individuálními vzdělávacími plány (dále jen IVP). Při stanovení náplně a cílů hodin je nutné zvážit možnosti každého jednotlivce a stanovit je přiměřeně tak, aby každý z nich mohl zažít pocit úspěchu a zdaru.

V hodinách se zaměřujeme na podněcování sebeovládání žáků, jejich soustředění a řešení problémů při aktivitách, které jim přináší i nepříjemné prožitky, na jejich ochotu spolupracovat, podílet se na vypracování úkolů, na schopnosti rozdělovat si role, dovádět započatou práci do zdárného konce, nevyhýbat se problémům, ale řešit je a vzájemně kooperovat. Žáci mají problémy v koncentraci pozornosti na komplexnější podněty, je tedy nutné jim zajistit adekvátní podmínky a prostředí odpovídající jejich diagnózám a schopnostem. Na výkon žáků má vliv klima třídy, nálada, psychický a fyzický stav, volba pomůcek, náčiní, nářadí, prostředí i osobnost pedagogů. Protože se oba sledovaní žáci projevují velkými úzkostmi a zmateným jednáním ze změn týkajících se struktury hodiny, prostředí, časového rozložení, z nových, neznámých situací a činností, je důležité žáky předem připravit a poskytnout jim pochopitelný, srozumitelný a strukturovaný postup činností. Snažím se objektivně zaznamenávat průběh jednotlivých výukových hodin. Diplomová práce je rozdělena na část teoretickou, ve které seznamuji čtenáře s cíli případové studie, s diagnózou jednotlivých respondentů, rodinnou anamnézou, specifiky chování a jednání a s charakteristikou třídy a praktické školy. Krátce objasňuji pojmy autismus, Aspergerův syndrom, střední a lehká mentální retardace, s klasifikací více vad, seznamuji se závěry a doporučením školských poradenských zařízení SPC Litvínov a Teplice. Krátce popisuji Školní vzdělávací program Praktické školy (ŠVP PŠ), Most, z něj vycházející IVP obou sledovaných žáků, metody, postupy, pomůcky, formy výuky, etické zásady výzkumné sondy a konceptuální rámec výzkumu. V praktické části dokumentuji průběh vyučovacích hodin a výkony obou žáků zaznamenávám do pozorovacích archů. Analyzuji úspěšnost v dosahování cílů a v celkovém rozvoji osobnosti žáků.

Teoretická část

1. Charakteristika postižení sledovaných žáků

Patrně žádný jiný druh handicapu nečiní člověka v běžné populaci tak zvláštním a odlišným jako právě mentální postižení³

Mentální retardace je složité syndromatické postižení postihující psychické schopnosti a celou lidskou osobnost ve všech jejích složkách. Má vliv na vývoj a úroveň rozumových schopností i emocí, komunikačních schopností, sociálních vztahů, možností společenského a pracovního uplatnění. Lze jej definovat z různých hledisek. Z hlediska biologického, psychologického, sociálního, pedagogického a právního.⁴

Definice dle Josef Slowík, Speciální pedagogika:

Mentální retardace je pojem vztahující se k podprůměrnému obecně intelektuálnímu fungování osoby, které se stává zřejmým v průběhu vývoje a je spojeno s poruchami adaptačního chování. Poruchy adaptace jsou zřejmé z pomalého tempa dospívání, ze snížení schopnosti učit se a z nedostatečné sociální přizpůsobivosti.⁵

LMR (lehká mentální retardace) (F70), IQ 50-69. Projevuje se obtížemi v učení, většina těchto osob je v dospělosti schopna pracovat, navazovat a udržovat dobré sociální vztahy a být platnými členy společnosti.

SMR (středně těžká mentální retardace) (F72), IQ 35-49. Projevuje se značně opožděným vývojem v dětství, většina osob je ale schopna dosáhnout určitého stupně nezávislosti a samostatnosti v sebeobsluze, získat adekvátní komunikační dovednosti a přiměřené vzdělání, v dospělosti potřebují tito jedinci různou míru opory pro zvládání života a práce v prostředí běžné společnosti.

ADD a ADHD je označení pro řadu projevů dítěte na bázi strukturálních změn CNS, jež se odchyľují od běžné normy. Jeho chování a jednání se jeví jako nezvyklé, nápadné a zvláštní (nápadně nerovnoměrný vývoj intelektových schopností, nápadnosti a poruchy v dynamice psychických procesů, hyperaktivita nebo hypoaktivita, nesoustředěnost, malá

³ Slowík, Josef. *Speciální pedagogika*. Vyd. 1., Praha: Grada, 2007, ISBN 978-80-247-1733-3

³ Slowík, Josef. *Speciální pedagogika*. Vyd. 1., Praha: Grada, 2007, ISBN 978-80-247-1733-3, s. 109

³ Slowík, Josef. *Speciální pedagogika*. Vyd. 1., Praha: Grada, 2007, ISBN 978-80-247-1733-3, s. 110

vytrvalost, impulzivita, překotnost, výkyvy nálad a duševní výkonosti, tělesná neobratnost, poruchy vnímání a podobně).⁶ Oba sledovaní chlapci mají tuto diagnózu.

1.1 Poruchy autistického spektra

*Autismus je pervazivní vývojová porucha, která se projevuje kvalitativním postižením ve vývoji těch oblastí, které nazýváme triádou: verbální a neverbální komunikace, porozumění sociálním vztahům, představitivost a hra.*⁷ Typickými projevy chování jsou stereotypní pohyby, lpění na činnostních rituálech, sebepoškozování apod. Tyto obtíže vznikají, jako důsledek kognitivních a jazykových deficitů. Výchova a vzdělávání lidí s autismem je postavena na silných schopnostech jedince, například paměti, abstraktně vizuálním myšlení, zrakovém vnímání a specifických zájmech, jde o organizované, instruované, názorné a vizuálně podpořené strukturované učení. *Lidé s autismem opravdu odmítají změny. Protože mnozí z nich mají problémy s kategorizací. Vidí detaily, nevnímají celek a jeho funkci.*⁸

1.2 Aspergerův syndrom

Je forma autismu, která nebývá spojena s mentálním handicapem, někdy mají tito jedinci výjimečné izolované schopnosti, které nedokážou využít v praktickém životě. Až v 80 % bývá autismus spojen s mentálním hendikepem nebo psychickými poruchami. Ke vzdělávání jedinců s PAS byl vytvořen program TEACCH, tedy metodika strukturovaného učení, které je důležité nejen pro vzdělávání ale i pro výchovu, kdy dochází k nácviku chování v socializaci jedince.

1.3 Strukturované učení a VOKS

Strukturované učení vychází z TEACCH programu a je postaveno na teoriích učení a chování. Zaměřuje se na změnu podmínek učení, chování jedince a jeho myšlení. Využití a metodika strukturovaného učení je ovlivněna mnoha faktory, nejvíce pak mírou mentálního postižení a PAS. Strukturu je nutné vždy přizpůsobit symptomům postižení.

---

⁶ Slowík, Josef. *Speciální pedagogika*. Vyd. 1., Praha: Grada, 2007, ISBN 978-80-247-1733-3

⁷ Vosmik – Bělohávková. *Žáci s poruchou autistického spektra*. Vyd. 1., Praha: Portál, 2010, ISBN 978-80-7367-687-2, s. 21

⁸ De Clerq, Hilde. *Mami, je to člověk, nebo zvíře?* Vyd. 2., Praha: Portál, 2011, ISBN 978-80-7367-888-3, s. 46

Strukturované učení zahrnuje strukturu prostředí, času a činností. Žák má jasně stanovený režim dne, vizualizovaný sled aktivit, kdy symboly či psané názvy odpovídají míře postižení.⁹ V případě naší třídy, kdy jsou žáci již na komunikační úrovni, která nevyžaduje obrázky nebo piktogramy, ve většině případů úlohu plní kartičky se slovy. Žákům je připravován každý den rozvrh hodin, popřípadě změna místa, kde bude vyučování probíhat, nebo kam budeme přecházet. Přestože oba sledovaní žáci prošli dlouholetým individuálním nácvikem, vizualizace a přehlednost v nich vzbuzuje důvěru a eliminuje jejich úzkostné stavy. U žáka MN je názornost důležitá z důvodu retardace řeči a velmi malé slovní zásoby. Míra pomoci oběma žákům odvisí od vyučovacího předmětu, zdravotního a momentálního psychického stavu, který se mění. Na psychiku obou žáků má vliv velmi mnoho faktorů. Poskytování struktury, názornosti, verbální pomoci, jasných gest a demonstrací umožňuje klidný průběh vyučování a pobytu ve škole. Při nácviku nových činností a seznamování s novým učivem je důležité zvládnutí předchozího učiva a navazování postupnými, srozumitelnými dílčími kroky. Následně je pak nutné se k osvojenému učivu vracet a stále jej opakovat a využívat v reálných situacích. Při nácviku nových činností jsou využívána procesuální schémata, kdy žáci vidí jednotlivé kroky tak, jak po sobě následují, či jaké pomůcky, materiály a suroviny budou používat. Pro žáka MN jsou připravovány strukturované úkoly na pracovních listech. Většinu sdělení pro MN podporujeme gesty, názorným předvedením a podporou, mimiku obličeje chápe jen částečně. VOKS využívali oba žáci v počátcích školní docházky do doby, než začali číst. Oba vlastnili svou knihu se slovní zásobou, kdy na komunikační proužek vyskládali sdělení jednotlivými piktogramy.

⁹ Čadilová, Věra, Žampachová, Zuzana. *Strukturované učení*. Vyd. 1., Praha: Portál, 2008, ISBN 978-80-7367-475-5, s.25

2. Vzdělávání žáků na Praktické škole J. Palacha, Most

Posláním Základní školy a Střední školy, Most, Jana Palacha je, od jejího zřízení, péče o žáky s postižením, sociálním znevýhodněním, specifickými poruchami učení a chování. Budova nejprve sloužila jako internátní zvláštní škola, kde byli žáci vzdělávání celotýdenně, bylo jim poskytováno ubytování a stravování. Později zde vznikla Základní škola speciální, Praktická škola a Střední škola praktická, Most J. Palacha. Od roku 2012 je její název Základní škola a Střední škola, Most, J. Palacha s integrovanými celými třídami základní školy speciální a třídami Praktické školy dvouleté. Nadále se soustředí na vzdělávání dětí se znevýhodněním sociálním a zdravotním, s postižením tělesným, smyslovým, mentálním a autismem. Všechny třídy má škola zřízeny podle § 16, odstavce 9, zákona č. 561/2004 Sb. – Školský zákon v platném znění, pro žáky s mentálním postižením. Žáci se učí ve třídách speciální školy, integrovaní do tříd běžné základní školy i pokračující ve středním vzdělání na praktické škole dvouleté, součástí školy jsou dvě oddělení školní družiny. Škola úzce spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními SPC Litvínov a SPC Teplice, Centrem komplexní péče Demosthenes v Ústí nad Labem, s PPP v Mostě, s SPC v Praze, se Střediskem výchovné péče Most - Dyáda, s OSPOD v Mostě, s Městskou Policií, s Policií ČR, se Střední školou technickou, gastronomickou a automobilní v Chomutově, s Obchodní akademií a Střední odbornou školou generála Františka Fajtla v Lounech, se Střední průmyslovou školou a Střední školou gastronomie a služeb Mostě, se Střední školou technickou v Mostě, s Vyšší odbornou školou ekonomickou, sociální a zdravotnickou, Obchodní akademií, Střední pedagogickou školou a Střední zdravotnickou školou v Mostě. *Třídy mají odpovídající počet žáků a jsou vzdělávání podle IVP nebo plánů individuálního rozvoje žáka (dále jen PIRŽ), ve vzdělávacím programu Slunce svítí všem, č.j. 07/2007 – dobihajícím, vzdělávacím programu Slunce svítí všem č.j. 01/2017 obor vzdělání: 79-01-C/01 Základní škola. Dále škola poskytuje základní vzdělání žákům s postižením na základní škole speciální, ve školním vzdělávacím programu Slunce svítí všem č.j. 1/2010, obor vzdělání: 79-01-B/01 a střední stupeň vzdělávání je poskytován na Praktické škole dvouleté, ve vzdělávacím programu Slunce svítí všem č.j. 10/2012, se zaměřením na pomocné práce v kuchyni a*

přípravu pokrmů. ¹⁰Po úspěšném složení závěrečné zkoušky žák obdrží osvědčení o získání kvalifikace pro pomocné práce v kuchyni a mají možnost pokračovat ve studiu na odborných učilištích. Předpokladem přijetí ke studiu na praktické škole jsou žáci s diagnózami střední či lehká mentální retardace v kombinaci s jiným postižením, specifickými poruchami učení a chování nebo více vadami diagnostikovaných školským poradenským zařízením (dále ŠPZ) a doporučením ke studiu. Žádost o přijetí ke studiu podává žák nebo jeho rodiče, či jeho zákonní zástupci, rozhodnutí o přijetí vydává ředitel školy. Škola žádá společně s rodiči o diagnostiku a následná vyšetření u příslušných ŠPZ, kterými jsou Speciální pedagogická centra Litvínov a Teplice (dále SPC). Vyšetření provádí psycholog, speciální pedagog, účastní se ho žák, zákonný zástupce a třídní učitel. Dle výsledků vyšetření a na základě doporučení jsou vypracovávány IVP, které jsou každé pololetí vyhodnocované, doplňované a přizpůsobované SPC a třídním učitelem, tak aby bylo docíleno nejvyššího možného rozvoje žáka. Škola je vybavená speciálními učebnami pro dokonalejší a názornější výuku, odbornou učebnou pro výuku zeměpisu, přírodopisu, chemie, fyziky a dějepisu s interaktivními tabulemi a názornými pomůckami, učebnou pro výuku německého jazyka, má tři učebny pro výcvik pracovních činností vybavené nářadím a náčiním, nástroji a přístroji pro ruční práce, učebnu šití s elektrickými šicími stroji, keramickou dílnu s pecí, dvě počítačové učebny, hudebnu s výběrem hudebních nástrojů a možností poslechu, cvičnou kuchyňkou vybavenou nádobím, nástroji, pomůckami, veškerými elektrickými kuchyňskými přístroji i vybavením na úklid domácnosti a péči o textil. Součástí školy jsou třídy pro uvolnění a rehabilitační cvičení žáků, učebna s vybavením pro rehabilitační pohyb, masážní místnost, knihovna, dvě tělocvičny, jedna z nich pro cvičení na gymnastických míčích a posilovna, místnost vybavená pro canisterapii a animoterapii, pro rozvoj motoriky jsou využívány koloběžky, tříkolky, samohybná autíčka, pro pohybový rozvoj stoly na pink ponk, venkovní nové hřiště se sportovišti, dále je k dispozici školní zahrada, kde má každá třída svůj záhon k pěstování rostlin a je zde učebna pro výuku v přírodě, smyslový chodníček a velký skleník. Škola zřídila multismyslovou místnost Snoezelen, ve které je specificky vytvořené prostředí pro účely sensorické stimulace, relaxace a prožití osobní zkušenosti, slouží k relaxaci, zklidnění, k rozvoji verbální i neverbální komunikace, ke stimulaci smyslů, k odbourávání

---

¹⁰ ŠVP ZŠ a SŠ, Most, Jana Palacha 1345

rizikových projevů jedince, posílení schopnosti adaptace, socializace, ke snížení poruch chování, pozornosti, nesoustředěnosti, odbourávání impulzivity, k podpoře kognitivní a emocionální složky osobnosti a přináší nové zážitky. Žáci naší školy chodí do místnosti pravidelně a využívají terapie, které se v místnosti provozují, jako například aromaterapie, muzikoterapie nebo arteterapie. Pro celoškolní akce, divadelní představení, promítání, besedy s hosty a besídky tříd, každoroční školní akademii a setkání s rodiči je využíván kinosál. Učitelé jsou k dispozici rodičům kdykoliv po vzájemné domluvě. Ve škole působí výchovný poradce a školní primární preventista. Žáci mohou rozvíjet své dovednosti v mimoškolních aktivitách, které zajišťují paní učitelky v odpoledních hodinách nebo navštěvovat školní družinu. Stravování je zajištěno jak pro žáky, tak pro zaměstnance školy ve školní jídelně.

2.1 Charakteristika třídy PrŠ

Třída žáků pozorovaných v případové studii vznikla 1. 9. ve školním roce 2016/2017, jako třetí ze tříd praktické školy. Počet žáků v prvním ročníku byl osm, z toho dvě dívky a šest chlapců. Kromě jednoho žáka byli všichni absolventy naší školy. Ve třídě mělo pět žáků diagnózu střední mentální retardace (SMR), jeden lehká mentální retardace (LMR), pět z nich autismus různé funkčnosti z toho jeden epilepsii, jedna žákyně schizofrenii, dva žáci dětskou mozkovou obrnu a všichni více vad. Tři žáci měli zkrácené vyučování o jednu hodinu denně. V září rodiče všech žáků třídy podali žádost o rediagnostiku a upřesnění doporučení ve způsobu vzdělávání. SPC Litvínov a Teplice žáky vyšetřila a doplnila diagnózy, doporučení, odpůrné prostředky a počty vzdělávacích hodin. Z výsledků vyšetření vyplynulo Doporučení obou SPC na rozložení učiva, každý ročník, do dvou let u všech žáků, kromě jednoho, z důvodu možnosti dosažení vzdělávacích cílů a získání požadovaných klíčových kompetencí v souladu s mírou jejich postižení. Dle doporučení jsem vypracovala IVP žákům, u kterých bylo doporučeno SPC, zbývajícím žákům jsem připravila Plán individuálního rozvoje žáka (dále PIRŽ). Tento dokument je naším školním orientačním prostředkem při vzdělávání žáků tříd praktické školy, supluje IVP, tam kde nebyl doporučen SPC, a přes to je důležité jasné stanovení cílů a prostředků vzdělávání pro tyto žáky. Dokumenty IVP i PIRŽ obsahují popis současného stavu vědomostí a dovedností každého žáka, cíle v jednotlivých předmětech na dané období, jsou zde

popsány způsoby, metody a formy výuky, využití pomůcek a podpůrných opatření. Se závěry obou dokumentů jsou seznamováni všichni učitelé působící ve třídě, asistent pedagoga a rodiče dětí. Dalším potřebným dokumentem je Krizový plán, který je potřebný v mimořádných situacích, pro případ, kdy může dojít k propuknutí projevů některé z diagnóz nebo v době nepřítomnosti třídního učitele tak, aby zastupující pedagog měl přehled o potřebách jednotlivých žáků. Jsou zde popsány skutečnosti o zdravotním stavu a případných možných kolizních situacích, jak jim předejít, popřípadě, jak je řešit co nejúčinnějším způsobem. Na konci školního roku třídní učitel vypracovává hodnocení IVP. Popisuje stav vědomostí a dovedností skutečně získaných oproti či v souladu s dokumentem, SPC pak vydá doporučení na další školní rok. V polovině prvního roku jeden žák ukončil studium. Ve školním roce 2017/2018 bylo ve třídě devět žáků. Třidu opustil jeden žák, do naší třídy nastoupili tři noví žáci do prvního ročníku, z nich dvěma se střední mentální retardací bylo doporučeno rozložení učiva do dvou let po oba ročníky a jeden žák se zbytky sluchu a více vadami nastoupil do běžného prvního ročníku praktické školy, všem byl jako podpůrný prostředek vypracován IVP. V pololetí ukončila studium jedna dívka po roce a půl na vlastní žádost, z důvodu časté absence pro dlouhodobou léčbu schizofrenie a krátce před koncem školního roku opustil třídu žák ze sociálních důvodů. Školní rok úspěšně zakončilo sedm žáků a postoupili do druhého ročníku praktické školy. V roce 2018/2019 došlo k dalším změnám v kolektivu. V září nenastoupil chlapec se zbytky sluchu bez udání důvodů. Do paralelní třídy se žáky prvního ročníku přestoupili žák a žákyně naší třídy a do naší třídy přestoupili dva žáci, kteří opakovali druhý ročník, jelikož neprospěli z více vyučovacích předmětů. Z původních žáků zůstali pouze čtyři. Tři chlapci jsou vyučováni dle IVP a tři žáci s PIRŽ. Ve druhém ročníku s rozložením učiva pokračují čtyři žáci a dva se připravovali na ukončení studia a úspěšné vykonání závěrečné zkoušky. Jeden z nich závěrečné zkoušky vykonal a byl přijat na další studium na Střední škole technické, automobilní a gastronomické v Jirkově v oboru gastronomie. Druhý chlapec též zkoušky složil a po ukončení studia bude pomáhat svým rodičům v jejich obchodě, bude docházet do zdejšího střediska pro péči o osoby s hendikepem, kde bude mít možnost vykonávat různé aktivity a být v kontaktu s ostatními. V pololetí tohoto školního roku naši třídu opustila paní asistentka a nastoupila nová. Přes mírné napětí ze změny a následných reakcí žáků, především žáka PS, který spolupracoval s bývalou

asistentkou téměř devět let, se kupodivu atmosféra ve třídě zklidnila, stala se velmi přátelskou a spolupracující. Empatická a zkušená osobnost paní asistentky velmi kladně ovlivnila klima třídy. Žák PS ji, k překvapení všech, přijal naprosto bez problémů, naopak jeho chování je přátelské, vstřícné a vykazuje ochotu účastnit se aktivit, které dříve odmítal. Obavy z jeho majetnických sklonů vůči bývalé asistentce se nepotvrdily. Každý jedinec s těmito diagnózami je individualita a nelze předjímat jakékoliv závěry. Z očekávaného problému se nakonec vyvinula příznivá změna pro všechny zúčastněné. Do druhého ročníku druhým rokem postoupí z kolektivu naší třídy čtyři žáci a měli by přibýt tři noví žáci. Lze tedy opět očekávat změny.

2.2 Diagnózy, charakteristiky respondentů, rodinné anamnézy

2.2.1 Diagnózy žáka PS:

PS je narozen 30. 9. 1999 z těhotenství s normálním průběhem, předčasným porodem a nízkou porodní váhou. Chlapec již v batolecím věku vykazoval ne zcela standardní fyzický vývoj, měl nízkou váhu i malý vzrůst, omezenou potřebu spánku a propadal záchvatům pláče a zlosti. Jeho stavba těla nebyla běžná, především v oblasti hrudníku, dolních končetin a chodidel. V předškolním období se projevy neklidu, zlosti a úzkostí prohlubovaly do patologické míry. Rodiče navštívili dětského lékaře, ten doporučil návštěvu SPC a následně byl hospitalizovaný v nemocnici Motol. Zde mu byl diagnostikován syndrom ADD a funkční hyperkyfóza. Vzhledem k nízkému věku byl pouze vysloven předpoklad diagnózy PAS. U chlapce nebyl výrazně narušený vývoj intelektu a řeči, závěr následné diagnostiky PhDr. Kateřiny Thorové ze sdružení, tehdy APLA, nyní Nautis, z.ú. (Národní ústav pro autismus, z.ú.) byl Aspergerův syndrom a LMR. PS je žák se speciálními potřebami s intelektem na úrovni LMR nebo výrazného podprůměru reálného výkonu bez průběžné podpory a dopomoci snížené úrovně, na korekci hyperkyfózy žák využívá trupovou ortézu, kterou v letošním roce, na doporučení ortopeda, odložil. Žák je v evidenci praktického lékaře, péči odborných lékařů – psychologa, psychiatra a ortopeda. Byl a stále je v péči Speciálního pedagogického centra Litvínov. PS byl při nástupu do praktické školy žákem ZŠ J. Palacha desátým rokem. Základní vzdělávání absolvoval jeden rok v přípravném ročníku, čtyři roky na speciální škole, od pátého do devátého ročníku základní školy byl integrovaný ve třídě s IVP

a úpravou učiva dle zásad strukturovaného učení. Základní vzdělání úspěšně dokončil, jako žák s nejlepšími výsledky. Ve školním roce 2018/2019 studuje třetím rokem v PRŠ dvouleté jako žák se speciálními vzdělávacími potřebami formou individuální integrace podle ŠVP zpracovaného dle RVP PRŠ 2 „Slunce svítí všem“. Podpůrná opatření jsou stanovená pro žáka v tomto složení: IVP, asistent pedagoga, zařazování relaxačních aktivit, strukturované učení, názorné pomůcky, využívání PC, interaktivní tabule, tabletu a zkrácené vyučování s podmínkou, že vyučování obsáhne všechny výukové předměty vyjma tělesné výchovy, ze které byl na doporučení praktického lékaře uvolněný. Žáka PS jsme s paní asistentkou, po konzultaci s SPC, zapojily ve vhodné míře do hodin tělesné výchovy. Zařazujeme protahovací cviky, cviky na koordinaci, orientaci v prostoru, lehká posilovací cvičení a rehabilitační cviky přiměřené obtížnosti. Chlapec byl zapojením do TV nadšený. Vyžádala jsem si doporučení SPC a písemný souhlas rodičů. Žák se zapojuje do hodin aktivně, s radostí a považuje hodiny TV za formu odměny. Výuka probíhá dle IVP vypracovávaného třídní učitelkou ve spolupráci s SPC Litvínov, na žádost rodičů. Každý den má vyučování zkrácené na pět hodin, další hodiny není již schopen přiměřeně spolupracovat a výuka tak nesplňuje očekávaný přínos, chlapec pocituje svoji neschopnost plnit úkoly a toto vědomí ho frustruje, přechází v afektivní chování, svůj stav považuje za selhání a obrací agresi proti svojí osobě. PS je na své výkony náročný. V některých momentech není schopen své soustředění a koncentraci koordinovat, pak propadá úzkostem – začne být zoufalý, trhá papíry, láme tužky, hází penálem, věcmi z okolí, židlí, má svou řeč, kdy používá termíny z audiotechiky, využívá zástupná slova, jeho sdělení jsou nesrozumitelná a zoufalá, pláče a stěžuje si na svůj mozek, že neví odkud má začít a ačkoliv má například matematiku, kdy má jasné zadání i postup, říká „nevím jakou písničkou začít, kterou pohádku si mám pustit (pohádky nesnáší)“. Sám se hroutí na podlahu a bije o ní čelem. Má snahu vybíhat ze třídy a tlouci hlavou o dlažbu, nebo zeď, popřípadě se kouše vší silou do rukou. V této fázi je téměř nemožné jeho chování korigovat. Čelo má již poškozené neustálým odíráním. Snažíme se předcházet atakům pevnou strukturou a společně jsme přistoupily k restriktivnímu jednání a fyzickou silou zabránit těmto projevům. Kolega, který byl přítomen ataku, ho silou zadržel a donutil k pochodování po prostorách školy, afekt rozchodit s tím, že pokud se bude toto jednání opakovat, bude přivolána sanita a bude převezen do nemocnice. Od tohoto momentu jsou

jeho záchvaty méně časté, je zřejmá jeho snaha se ovládat. Od této události nemá kolegu rád a snaží se hodinám s jeho výukou vyhýbat. S paní asistentkou nedovolujeme PS opustit třídu, vybíhat do haly a zabraňujeme jeho sebepoškozování. Zpravidla během jedné hodiny se vše uklidní a chlapec dále pokračuje ve výuce. Je velmi náročné odhadnout hloubku a pravdivost afektu. PS má manipulativní sklony a pochopil, že v některých momentech, tímto jednáním unikne školním povinnostem. Byl velmi rozladěný, když při jednom záchvatu vykřikoval, ať zavoláme matku, že chce domů a jeho požadavek byl námi ignorován. Nejprve se pokoušel nás udolat svým pokřikováním a pobíháním, posléze pochopil, že se situace nezmění a bude muset ve škole setrvat. Záhy se uklidnil a pokračoval ve výuce. Jsou naopak situace, kdy je jeho stav skutečně vážný a nedokáže si s ním sám poradit. Mívá často problémy se zažíváním, jeho stravovací návyky jsou nedobré, jí jen některé potraviny, mívá bolesti břicha, průjmy, bolesti hlavy a jako by se jeho mysl s těmito stavy nedokázala vypořádat, je zmatený, někdy bývá unavený, zavírají se mu oči, není schopen udržet oční víčka otevřená, pak mu umožňujeme odpočinek na relaxačním polštáři pod dekou. Po opakovaných, závažných záchvatech jsem oslovila jeho psychiatricku, ta mě ubezpečila, že využívá všechny dostupné léky ke korigování záchvatů a že jiné vhodné medikamenty na trhu nejsou. Jsem v blízkém každodenním kontaktu s rodiči, je možné s nimi kolize rozebrat, jsou ochotni si pro chlapce, v případě nekorigovatelného chování, přijít do školy. Toto opatření řeší pouze momentální situaci bez dlouhodobějšího efektu. Jeho chování a jednání má specifika a zvláštnosti. Dle zákona č.5 61/2004 Sb., se jedná o žáka se speciálními vzdělávacími potřebami se zdravotním postižením. Typ zdravotního postižení – souběžné postižení více vadami /mentální + tělesné + autismus/, intelekt funkčně odpovídá pásmu lehkého mentálního postižení, verbální složka intelektu v pásmu lehkého podprůměru, neverbální složka v horním pásmu LMP, celkově je intelekt na rozhraní výrazného podprůměru a LMP, dětský autismus je dle adaptability vysoce funkční, symptomatika projevů středně těžká a zhoršuje se stereotypními pohyby, specifickými zájmy, tikovými poruchami a projevy poruchy aktivity a pozornosti – syndrom ADD. Podpůrná opatření jsou poskytována ve všech předmětech, IVP, strukturované učení, speciální učební a kompenzační pomůcky, asistent pedagoga, využití terapií – muzikoterapie, canisterapie, dynamická a klidová relaxace, snoezelen, interaktivní tabule, i-Pad, PC. Žák je, vzhledem k autoagresi, stále v péči psychiatra, užívá

psychofarmaka (Rorendo, Aripiprazole, Chlorprothixen), z čehož vyplývá jeho častá únava a vyčerpání.¹¹ Dle ŠPZ je důležité využívat vhodné pedagogické postupy, výukové metody, organizaci výuky, způsob zadávání a plnění úkolů, způsob ověřování vědomostí a hodnocení žáka, využívání pomůcek a učebních materiálů s ohledem na schopnosti žáka. Z metod SPC doporučuje preferovat strukturované učení, intervenci na podporu oslabených nebo nefunkčních dovedností a kompetencí, rozvoj řečových, poznávacích a komunikačních funkcí, nácvik sociálních kompetencí. Organizace výuky je přizpůsobena potřebám žáka, prostředí upraveno tak, aby ho neznepokojovalo a nerušilo, jsou zařazované klidové a relaxační chvílky. Žák je nejspokojenější, pokud má jednoho z pedagogů sám pro sebe. Z psychologického vyšetření vyplývá, že jde u žáka o nerovnoměrný vývoj, a tedy i opožděný rozumový vývoj. V performační a výkonové složce jsou výsledky disproporční ve prospěch verbální složky intelektu, kde se projevuje problematické užívání slov – utváří si nová slova, zaměňuje významy slov, schopnost sociálního porozumění a úroveň sociální zralosti je na nízké úrovni. Nejlepší výsledky jsou v abstraktním logickém myšlení. Ve výkonové oblasti vážnou vizuomotorické dovednosti, motorická zručnost, vizuální porozumění a plánování.

2.2.2 Charakteristika žáka

Žák somaticky neodpovídá věku, je drobný a astenický, má rachitický hrudník i přes dlouhodobé používání hrudního korzetu, došlapuje na vnější hranu chodidel, která má téměř stále křečovitě stažená a deformovaná. Spolupracuje poměrně ochotně, úkoly komentuje, sociální kontakt je povrchní, soustředí se na svá témata, své potřeby a prožívání. Oční kontakt je krátkodobý, neustále mhouří jedno oko, to sám vysvětluje tak, že ho pohled oběma očima ruší. Projevuje se psychomotorickým neklidem a stereotypními pohyby. Během přestávek si na požádání připraví pomůcky na další hodinu či se rychle nasvačí, nasazuje si sluchátka a poslouchá hudbu osmdesátých nebo sedmdesátých let a neustále pochoduje v kruhu, a to pouze ve směru hodinových ručiček. Tento rituál je, pro jeho duševní pohodu, téměř nezbytný. Současnou populární, rockovou nebo jinou hudbu nesnáší, je ochoten akceptovat lidové písně nebo klasickou hudbu. Naprosto odmítá sledovat filmy, pohádky, animované příběhy, kromě naučných pořadů. Pokud využíváme

---

¹¹ SPC Litvínov. *Doporučení ke vzdělávání*. 2018

PC a internet s pořady k výuce, sleduje je velmi pozorně, a je schopný poznatky převyprávět vlastními slovy, aplikovat je v různých situacích. Řečový projev a jeho sdělení jsou většinou srozumitelná, využívá i cizí slova a odborné termíny, pokud nerozumí smyslu sdělení či nezná termín, ptá se, používá rozvitá, bohatá souvětí, specifické frázování a echolálie. Ulpívá na tématech, klade otázky a odpovídá si na ně, odklání pozornost ke svým zájmům, soustředí se především na to, co jej zajímá. Pracuje rychle někdy až zbrkle. Potřebuje vedení a podporu, pravidelnou motivaci a kontrolu. Důležité je respektovat jeho snadnou psychickou unavitelnost a umožnit mu pravidelně relaxovat. V sociální oblasti je žákovo chování a jednání nevyzpytatelné. Ve vztazích k ostatním je někdy naprosto chladný, téměř ignoruje potřeby druhých, nebere na vědomí ostatní, je velmi sebestředný a bezohledný, prosazuje pouze své požadavky. Jindy překvapí svou účastí, kdy beze slova jde ke spolužačce a snaží se jí pomoci s úkoly, vysvětluje jí postupy a zcela vystřídá učitele, jedná trpělivě a s pochopením, hledá cesty k pochopení problému. Prostředí velmi ovlivňuje jeho výkon, ruší jej předměty, které zaznamená periferním viděním, dokonce i ty, o kterých ví, že je má za zády. Jsme nuceni neustále kontrolovat prostředí, abychom předešli afektům a možnému konfliktu. Stejně tak rušivě působí zvuky, barvy, vůně. Pedagogové i spolužáci jsou tak stále v napětí.

Čtení – čte bez problémů i složitější text, orientuje se v textu, dokáže reprodukovat, někdy si vymýšlí svoji verzi, rozumí psaným pokynům, zadání, sdělení. Umí pracovat s textem, vyhledává v textu, tvoří věty na daná slova, popíše obrázek. Pokud narazí na slovo, kterému nerozumí, zeptá se, co znamená, jak se slovo používá ve větách. Doptává se tak dlouho, dokud nepochopí zcela.

Psaní – je levoruký, písmo je málo úpravné, někdy nečitelné, zvládá diktát. Osvojis si i jednoduché slohové útvary. Dokáže sepsat vyprávění, popis, dopis, jednoduchou úvahu. Své názory obhájí a vysvětlí, pokud mu jsou jeho domněnky logicky vyvráceny a podány pádné argumenty je ochoten svůj postoj změnit. Gramatiku českého jazyka zvládl, píše bez chyb. Učivo dané IVP zvládl a umí jej aplikovat.

Matematika – je schopen logicky myslet a uvažovat, počítá, zvládá kalkulačtor, PC, jednotky délkové, objemové i váhové a jednodušší slovní úlohy. Hledá vzorce, podle kterých by se mohl řídit při řešení podobných příkladů. Zadání musí být srozumitelné, aby

se v textu neztrácel. Má k dispozici pracovní listy s úkoly, aby nemusel zvedat hlavu k tabuli. Pokud musel přepisovat text z tabule, často se vněm ztrácel a propadal zuřivosti. Vznikala u něj úzkost z hodin jinak oblíbené matematiky. Domluvili jsme se tedy na řešení situace tím, že mu je připravované učivo na pracovních listech. Práci na tabuli, kdy přímo na ní řeší úlohy, mu nedělá problém.

Ostatní předměty – žák vykazuje dobré výsledky v předmětech založených na logickém myšlení a paměti, vědomosti je schopen aplikovat, analyzuje a syntetizuje, chápe sdělovaný, psaný i čtený text. Velmi omezené výsledky má v předmětech založených na manuální zručnosti. Již předem je značně nervózní a frustrovaný z neúspěchu a často propadá afektivnímu jednání. Často se snaží těmto předmětům vyhýbat tím, že předstírá afekt nebo se snaží smlouvat. Nabízíme mu činnosti odpovídající jeho schopnostem, aby zažil i v těchto předmětech pocit úspěchu. Zpravidla dostává úkoly po dohodě s ním, na co se cítí. Pomalými kroky se zručnost zlepšuje, i malý pokrok nás všechny těší. Exkurzí se, pokud jsou delší než obvyklý počet hodin, neúčastní. Zlomit jeho přesvědčení, že něco nezvládne, je běh na dlouhou trať. Sám sebe dokáže vystresovat již z představy, že v situaci neobstojí. Svou náklonost projevuje slovně, gesty a posunky (opět používá svůj slovník), nevraživost, nezájem a odpor dává najevo nekompromisně odmítnutím, odchodem, odporem, slovně, kdy Violeto, je téměř nejhorší nadávka.

2.2.3 Rodinná anamnéza

Žák žije v úplné rodině. Otec je starší, má diagnostikovaný diabetes a je často v pracovní neschopnosti, přesto je zaměstnaný ve směnném provozu, jako elektrikář. Matka dříve pracovala na zkrácený pracovní úvazek, jako uklízečka. Již několik let pečuje o osobu blízkou, tedy o syna. V domácnosti žije mladší sestra žáka PS, která studuje druhým rokem na střední průmyslové škole. Přestože, je pro PS otec autorita není ani ten schopen jeho výbuchům vzteku zamezit. Doma mají jeho záchvaty ještě větší razanci, rozbíjí zařízení domácnosti. V rodině nikdy nepoužívali režimy a strukturované učení. Postavení a situace rodičů je zoufalá. PS má specifické zájmy, libuje si v audiotechnice, ovládá dobře počítač, telefony, fotoaparáty, tablety, pokud ho technika zklame, neplní požadované funkce, nebo je pomalá či s větší prodlevou, propadá nekontrolovanému vzteku a přístroje rozbíjí, rozbil televizi, tablet, několik mobilních telefonů. Domácí prostředí poskytuje žákovi milující

atmosféru a má jasně stanovenou hierarchii, otec je jednoznačně hlavou rodiny a sám se technologiím věnuje, dle slov syna je pořád na počítači. MP3 vyplňuje největší část dne PS. Matka je velmi submisivní, nechá se chlapcem využívat, jako nástroj uspokojování jeho potřeb, v podstatě mu slouží. I přes naše doporučení, aby měl alespoň jednoduché povinnosti a role v rodině, je mu dovoleno téměř vše a za povinnost má pouze docházku do školy. Rodiče spolupracují se školou velmi úzce, zřejmě únavou, již nejsou schopni trvat na řádu a struktuře vyžadované ve škole, chlapci často ustupují a ten zneužívá svých afektů k manipulaci s nimi. Toto chování se snaží aplikovat i ve škole. Jestliže se věci nedějí, dle jeho požadavků, nastávají u něj výbuchy vzteku, autoagrese a agrese vůči věcem, hází se svými pomůckami a vybavením třídy a domácnosti. Po jednom afektu, kdy si rozbil hlavu o podlahu a velmi silně krvácel, byla přivolána záchranka a byl ošetřen lékařem. Rodiče se pravidelně o chování a jednání žáka zajímají, po tomto konfliktu konstatovali, že se stejně chová i doma, rozbíjí zařízení bytu a sebepoškozuje se, chlapci rodiče vynadají, vyhrožují mu, musí vracet finance, které mu dali za dobré známky ve škole. Bohužel, rodiče nejsou důslední, a proto se model manipulace stále opakuje. Soužití v rodině je narušováno projevy chování a jednání chlapce, sociální postavení rodiny je limitováno poměrně nízkým finančním zajištěním a velkým psychickým vyčerpáním rodičů.

2.2.4 Diagnózy žáka MN

Narozen 29. 10. 1997, z těhotenství s normálním průběhem, běžnou váhou i mírou. Při porodu nastaly komplikace, byl kříšen pro asfyxii. Navštěvoval běžnou mateřskou školku. Před nástupem do školy byl vyšetřen SPC Teplice, psychologem a psychiatrem a byl mu diagnostikován dětský autismus, středně těžká mentální retardace, retardace vývoje řeči a porucha osobnosti. Byl v evidenci dětské klinické psychologičky, nyní je v péči psychiatra pro dospělé. Školní docházku začal na ZŠS Teplice, od pololetí čtvrtého ročníku navštěvuje ZŠS J. Palacha Most, kde byl pro své diagnózy zařazen do autitídy s pěti dalšími chlapci a jednou dívkou s obdobným postižením. Třída měla, před jeho příchodem, pevnou sestavu žáků po dobu tří a půl let. MN se díky své nekonfliktní povaze rychle aklimatizoval, chodil a chodí do školy rád. Do nástupu na naši školu nebyly žákovi vštípeny žádné návyky, nebyla používána metoda strukturovaného učení, z důvodu téměř nulové úrovně receptivní i expresivní složky řeči nerozuměl a nechápal mluvené slovo.

Měl zájem pozorovat a napodobovat spolužáky i všechny pedagogy v jeho okolí, velké zalíbení našel v hudbě, na společné hodiny hudební výchovy se těšil, poslouchal písně, sledoval piktogramy s textem písní, používal rytmické nástroje a doprovázel hudbu pohybem. Do pátého ročníku přešel žák do jiné třídy s mladšími žáky. S ohledem na stav jeho dovedností, vědomostí a návyků, bylo důležité vštípit mu principy výměnného obrázkového komunikačního systému (dále VOKS), strukturovaného učení, začít s metodou globálního čtení a zapojit ho do činností probíhajících ve vyučování. Do té doby byl velmi pasivní, teprve se začínal orientovat v chodu školy a zákonitostech života třídy. Pátý, šestý a sedmý ročník absolvoval ve třídě, kde se naučil strukturu hodiny. Osvojil si práci v blocích vyučovacích hodin, sled činností dle režimů, kdy má každý žák svůj rozvrh aktivit v názorných a jasných piktogramech nejprve s fotografiemi, obrázky, po té obrázek s názvem činnosti či místa, kde bude aktivita probíhat. Zafixoval si pevný řád hodiny, převlékání do pracovního oblečení, komunikaci, ve které se žáci s pedagogy přivítají, vyplní kalendář, počasí, jména spolužáků, naučí se skládat slova z jednotlivých písmen dle názoru, plní jednoduché logické úlohy, přiřazování, kategorizaci, logické řady, doplňování tvarů a barev, chápání souvislostí, učí se poznávat a reprodukovat písně a říkanky doprovázené pohybem. Mezi dovednosti patří i akceptování a dodržování jasně daných míst k jednotlivým pracím, která jsou oddělená a jasně označená, každý žák má svou barvu místa a židle. Ve třídách jsou prostory pro komunikaci, práci s učitelem, společnou práci, svačinu, relaxaci a mimo třídu jsou boxy pro samostatnou práci. MN zvládl všechny tyto kompetence za tři roky. Ukázalo se, že jeho schopnosti jsou především v logických činnostech na dobré úrovni, největším problémem byla jeho mizivá schopnost chápat slova a řeč, a to i ve vietnamském jazyku, kterým se hovoří doma. Opakoval devátý ročník základní školní docházky. Po celou dobu docházky na základní školu byl vzděláván dle IVP vypracovaného třídní učitelkou ve spolupráci se SPC Teplice. Je žákem se speciálními vzdělávacími potřebami integrovaným do třídy praktické školy. Docházka žáka byla a je s minimální absencí. Je pravidelně vyšetřován SPC, závěry a doporučení jsou respektovány školou, domácí příprava je nulová. Pomůcky a vybavení do školy má chlapec ve špatném stavu, není schopný si pomůcky obstarat a matka sdělením v notýsku nerozumí. Přes všechny tyto nedostatky je MN ve škole spokojený, jeho schopnosti a dovednosti se stále rozvíjejí a zlepšují. Je prokazatelné, že jeho schopnost učit se a rozvíjet slovní zásobu je na

dobré úrovni, je zvědavý, snaží se pochopit učivo, sleduje učitele i spolužáky, jak pracují, učí se především názorem, nápodobou a soustavným opakováním. Nejspokojenější je při individuální práci s pedagogem, kdy vykazuje nejznatelnější pokrok. Jeho manuální dovednosti jsou na výborné úrovni, je pečlivý a zručný. Nemá rád volné dny a prázdniny.

2.2.5 Charakteristika žáka

MN je jednadvacetiletý chlapec vietnamského původu. Je poměrně vysoký a silný, trpí nadváhou, což ho limituje fyzicky. Chodí pomalu, kolébavou chůzí, jeho hrubá motorika je nedokonalá, přesto je jím tělesná výchova oblíbená, organizovaný a řízený pohyb mu činí radost a potěšení, nedokonale napodobuje pohyby a cviky, naprosto nechápe pravidla her, při nich stojí opodál a pozoruje ostatní. Oproti tomu je jeho jemná motorika na velmi dobré úrovni, práce vytvářené rukama jsou vypracované bezchybně. Používá zručně nůžky, tužku, štětec, vyšívá, zvládl základní stehy, montáž i demontáž, ve školní dílně používá nářadí, při hodinách přípravy pokrmů jednoznačně ovládl kuchyňku, používá všechny přístroje, pracuje dle receptů, bezchybně váží a odměruje. Zpočátku docházky nebyl schopen samostatného rozhodování, nedokázal si zvolit ani barvu pastelky, pouze kopíroval ukázky prací. V současné době již využívá svoji fantazii a samostatné rozhodování, pakliže pochopí zadání. Žák MN je fixovaný na školu, spolužáky a pedagogy ve třídě a škole. Škola mu přináší smysluplnou náplň dne, sociální kontakt se spolužáky a dospělými. Lpí na stálém prostředí, stereotypch, nesnáší hlasité zvuky, odchází z místa hluku držíce se za uši, miluje melodickou hudbu, za normálních podmínek není agresivní. Pokud vidí násilí na druhých, nebo nežádoucí jednání, je schopen výbuchu nekontrolovaného vzteku, pak je možné fyzické napadení aktéra zla, spolužáky periferně sleduje a pokud zaregistruje nežádoucí chování, dokáže razantně zakročít. Z tohoto důvodu musí být neustále sledován, protože vzhledem k jeho tělesné konstituci by napadení z jeho strany, mohlo skončit tragicky. Z afektu se dostává jen velmi pomalu a s obtížemi, pláče a vzlyká, je vhodné klidným hlasem jej konejšit, nepříjemné prožitky jej silně ovlivňují a stresují. Oční kontakt navazuje krátce, spíš se mu vyhýbá. Fyzický dotyk je možný po delší době, až když získá pocit důvěry. Nové lidi přijímá velmi opatrně a obezřetně. Pokud získá důvěru, je družný, milý, vstřícný. Svým spolužákům pomáhá, opravuje jejich nedokonalé výtvary, rovná pomůcky, uklízí po dětech, podává věci. Má pomalé pracovní tempo, je

snadno unavitelný. Jednoduchým sdělením již rozumí, myšlení je v pásmu středně těžké mentální retardace. Při nástupu do školy MN nemluvil vůbec. Postupně svou slovní zásobu stále rozšiřuje. Slova zpravidla vyslovuje nepřesně a ujišťuje se o správnosti výslovnosti. Činí tak s nadšením a stále. Úroveň receptivní a expresivní složky řeči je omezená, ale neustále se zdokonaluje. Je klidný, lpí na stereotypch a rituálech, má bludnou produkci, snadno ztrácí pozornost, utíká se k představám, přesto je schopen vyvozovat i logické postupy, pokud vidí názorné předvedení činností, velmi rychle chápe a je schopen přesně napodobit. Žák má učivo rozložené do dvou let každý ročník. Metody výuky pro dosažení cílů jsou, respektování možností a potřeb žáka, metody názorně demonstrační, dovednostně - praktické, aktivizující – řešení problémů, inscenační, didaktické hry, televizní výuka a výuka počítačem k rozvíjení paměti, pozornosti, vnímání, myšlení, sociálních dovedností, stimulování dalších sebeobslužných a komunikačních dovedností, sociálních kompetencí a samostatnosti v rozhodování. Je nutné dodržovat režim, využívat zásady názornosti, přiměřenosti a posloupnosti, aplikovat strukturované učení, názorné návody a postupy, které spolehlivě chápe. Uplatňovat principy výchovy a vzdělávání jedinců s poruchou autistického spektra – strukturalizaci, vizualizaci, individualizaci. Je vhodné organizovat výuku v klidovém prostředí s podporou asistenta a zařazováním relaxace a odpočinkových činností. V hodnocení je vhodné využívat slovní hodnocení, kterému rozumí, pochvalou, pohybem, gestem, pozitivní motivaci, podporu žáka drobnou odměnou, v jeho případě malou sladkostí, povzbuzování, při neúspěšném plnění úkolů hledat společně cestu ke splnění zadání. Hodnocení známkou je bezvýznamné, MN nepochopil princip známek. Pomůcky vhodné pro výuku MN jsou PC, i-Pad, interaktivní tabule, které ovládá bezchybně, přehledné vizuální pomůcky, pracovní listy, obrázkové slovníky a kontakt s pedagogem.

2.2.6 Rodinná anamnéza

Žák MN žije v neúplné rodině, rodiče jsou rozvedení. Chlapec má dva sourozence, sestra studuje na univerzitě ekonomii, bratr na základní škole, oba sourozenci jsou mladší. Rodiče jsou vietnamské národnosti. Matka i přes dvacetí pěti letý pobyt v ČR neovládá český jazyk, jen s obtížemi chápe sdělení, pro komunikaci s úřady i školou má k dispozici asistentku působící pro lidi jiné národnosti s komunikačními problémy. Písemná sdělení

školy vyřizuje sestra žáka, pokud je k dispozici. V rodině se hovoří vietnamským jazykem. Matka podniká, má obchod s potravinami a je velmi pracovně vytížená. Přestože má MN dva sourozence, jejich péče o bratra s postižením a snaha o jeho rozvoj byla minimální. Vždy mu byla poskytnutá materiální péče, jeho duševní růst je opomíjený. Rodina nebyla schopná pochopit principy jeho vzdělávání. Celá rodina akceptuje a respektuje osobnost MN, jeho potřeby fyzické a materiální, má k dispozici PC, tablet, internet, bez potíží je ovládá, prokazatelně vyhledává informace na internetu, ve škole se snaží je sdělovat, některá slova přebírá z anglického jazyka, někdy v českém textu čte C, jako K. Matka hradí všechny požadavky školy, umožňuje mu výlety, exkurze, kroužky. Slovní komunikace učitelky s matkou vážne na neznalosti řeči. Chlapec je ve své rodině šťastný a spokojený.

Praktická část

3. Metodologie výzkumného šetření

Práce je zaměřená na hloubkové pochopení a porozumění chování a jednání žáků s poruchou autistického spektra a mentální retardací, při vzdělávání na Praktické škole dvouleté, Most. Sleduji a zaznamenávám jak a proč, jednají při řešení shodných nebo podobných úkolů v předmětech Příprava pokrmů a Zdravotní výchova v rozmezí tří let. Pozoruji dva chlapce od nástupu na střední školu v roce 2016, do roku 2019. Prvotně jsem si stanovila cíl diplomové práce, kterým je vzdělávání na praktické škole žáků s hendikepem. V teoretické části s písemným souhlasem rodičů respondentů uvádím jejich diagnózy a anamnézy. Seznamuji se školním vzdělávacím plánem Praktické školy dvouleté, Most, v předmětech Příprava pokrmů a Zdravotní výchova, jednotlivými individuálními vzdělávacími plány, krizovými plány, tematickými plány na měsíce, ve kterých probíhaly pozorované výukové hodiny. Krátce dokumentuji prostředí a klima třídy. V praktické části provádím a dokumentuji jednotlivé aktivity, jejich průběh, řešení případných problémů. Zaznamenávám rozvoj osobnosti žáků. Detailně studuji postoje, výkony, projevy a změny chování a jednání obou žáků za účelem aplikace poznatků v podobných situacích a případech. Proměnná ve studii je věk žáků, ročníky vzdělání, vyučovací metody a zjišťované vědomosti jednotlivců. Výzkumnými metodami případové studie jsou ve většině případů přímé pozorování, kdy jsem účastníkem vyučovacích hodin, zúčastněné pozorování, kdy přímo s žáky pracuji v jejich skupině, téměř při každém bloku vaření a nepřímé pozorování vycházející z výsledků šetření a závěrů SPC Litvínov a SPC Teplice.

4. Výukové metody, formy a hodnocení

4.1 Metody

Pedagogické metody vyučování jsou plánované postupy k dosažení cíle. Cílem je rozvoj jedince v co nejvyšší možné míře. Ve třídě praktické školy jsou žáci s různými diagnózami, různého stupně vědomostí a schopností. Diferenciaci lze pozorovat i u dosažených návyků a dovedností v oblasti socializace, hygieny a sebeobsluhy. Percepce

interpersonální, sociální, smyslová, kognice, představitost a fantazie je u každého žáka na individuální úrovni. Podle všech těchto ukazatelů jsou vybírány metody a formy výuky, tak aby žák zvládl plnit cíle vzdělávacího plánu. Na výběru metod učení se podílí tým odborníků, v našem případě se jedná o třídního učitele, ostatní pedagogy působící ve třídě, asistenta pedagoga, speciálního pedagoga, psychologa, psychiatra a výchovného poradce. K IVP se vyjadřují i rodiče, se kterými je, v ideálním případě, třídní učitel v kontaktu a úzce spolupracuje. Stěžejní v přístupu k procesu učení je především strukturované učení. Primární a nejdůležitější je dodržení zásady přiměřenosti. Ke stanovení přiměřených úkolů a správně zvolených postupů je nutné brát na zřetel vývojový profil žáka, který bývá nerovnoměrný se silnými a slabými stránkami vývoje. Návčik nových dovedností musí navazovat na již zvládnuté a ukotvené učivo, tedy dodržování principu posloupnosti. Při nástupu na praktickou školu všichni žáci měli zanedbatelnou zkušenost s praktickými činnostmi. Práce v kuchyni byly velkou neznámou. Většina rodičů z obav o zdraví, své děti chrání před nástroji, horkými předměty, dotýkání se přístrojů, používání nádobí ze skla a porcelánu. Naším primárním úkolem bylo žáky zbavit strachu z práce v kuchyni a postupnými kroky je seznamovat s prostředím a pomůckami. Každá činnost probíhala a probíhá v postupných krocích. V prvním ročníku se žáci seznamovali s recepty, obchody, jednotlivými nástroji. Pouhé používání měchačky či nože vyžadovalo návčik ve třídě, například úchop nože z plastu a krájení materiálů různé tuhosti. Škrabání zeleniny ani po třech letech nezvládají všichni stejně. Sledovaný žák MN zvládl manuální činnosti, orientaci v předpisech i v úklidu téměř bezchybně, přičemž má velké problémy v předmětu zdravotní výchova a ve všech předmětech založených na chápání sdělované informace. V jeho případě je nutná *metoda dovednostně – praktická – názornost*, struktura a postupné kroky. Zatímco druhý žák PS, zvládající bez větších problémů učivo všech předmětů vyjma těch, které jsou založené na manuální zručnosti. Jeho jemná motorika je na úrovni, která nedovoluje zvládnout většinu z úkonů. Nicméně stále dochází opakováním činností k mírnému zlepšování. U žáků s PAS je efektivní upevňování již nabytých dovedností stálým opakováním. Využíváme je ve výuce ale i v upevňování zvládnutých návyků a pozitivního chování. Každý z žáků je podněcován jinými prostředky, MN uvítá drobnou sladkost, nebo možnost poslouchat vybranou hudbu s tancem, pro PS je podnětem povolená práce na PC, poslech MP3 nebo návštěva snoezelenu. Pro všechny žáky je

podnětná pochvala a povzbuzování. Zpevňování využíváme systematicky, jak při nácviu nové dovednosti, tak při zavedení dovedností a návyků do praxe. V situacích, kdy není zcela jasné, jak žáka novou dovednost naučit, nebo jak bude proces zdoluhavý, využíváme *metodu modelování*. V průběhu procesu hledáme aktuálně nejlepší řešení nácviu, tak aby žák dospěl k cíli a neprožíval frustraci z neúspěchu. Jde o hledání co nejpochoptelnější cesty pro jedince na cestě k úspěchu. U obou sledovaných chlapců jde o zdárné zvládnutí úkolů bez afektivních stavů a o radost ze zdaru. U obou, potažmo všech žáků třídy je nutná *metoda vysvětlování* – nápovědy a vedení. Všichni žáci spoléhají na podporu pedagogů a jedním z důležitých faktorů je přítomnost asistenta pedagoga. Efektivně zvolená a včas užitá nápověda a vedení zvyšuje šance žáka na úspěšné splnění úkolů. Žák může být nesamostatný, ale častým opakováním a upevňováním si dovednost osvojí a bude ji pak využívat. Pokud má žák dovednost osvojenou, je na místě nechat její využívání na něm, aby nepočítal s tím, že mu bude poskytnuta podpora v každé situaci. Dalším významným momentem využívaným v práci s žáky s PAS je pro tyto jedince vybudováním pravidel a vyžaduje velkou dávku trpělivosti, nekompromisnosti a vytrvalosti. Oba pozorovaní chlapci mají řadu stereotypních činností, rituálů a manipulativní sklony, které je třeba usměrnit. Nastavení pravidel dává žákům jistotu, zklidnění a řád, vytváří strukturu průběhu pobytu ve škole a mimo ni. Pravidla vedou žáky k jisté samostatnosti a činí jejich chování a jednání předvídatelným. U obou žáků využíváme *metodu názorně demonstrační – instrukci*. U každého z nich v rozdílné míře a formě. Zatímco PS zpravidla chápe verbální instrukce, v některých případech vizuální, u MN je verbální instrukce nežádoucí a matoucí. Chlapec nerozumí řeči a příval slov ho značně znervózňuje a mate. V jeho případě jde o instrukce vizuální a neverbální, gesty, názorem, mimice příliš nerozumí, rozezná úsměv nebo zamračení, výraz obličeje nerozklíčuje, lépe chápe zabarvení hlasu, kdy rozezná radost, smutek, zlost, naléhavost. Pokud ho instruujeme slovy, využíváme krátká slovní spojení, výrazy, které zná. Pokud nechápe, používáme k vyjádření emocí a pocitů karty s emotikony. *Metoda slovní – vysvětlování*, je běžně využívaná metoda při vyučování, kdy se k tématům výuky vracíme, zjišťujeme, zda i dílčí části sdělovaného učiva žáci chápou, pokud ne, vysvětlujeme každý pojem, tak aby se žáci orientovali ve vědomostech a dovednostech. Jednou z neúspěšnějších metod učení je *metoda demonstrace*. Z důvodu velmi omezené fantazie a představitosti je demonstrace efektivní metodou. Je to cesta

k úspěšnému zvládnání úkolů. *Metodu napodobování a manipulování* využíváme v hodinách přípravy pokrmů, ručních prací, rodinné výchově, zdravotní výchově. V estetické výchově, kdy vyžadujeme osvojení vzorců chování či jednání využíváme *metodu inscenační a didaktické hry*, nejčastěji v dramatické výchově při nácviu sociálních situací nebo přiměřeného chování. Ve vyučování využíváme také *vyprávění učitele a výklad*. V předmětech, kdy seznamujeme s látkou výkladem nebo vyprávěním, využíváme nejčastěji vizuální podporu, mapy, modely, pořady akreditované MŠMT, vzdělávací pořady, interaktivní tabule. Samotný výklad a vyprávění nejsou nikdy obsáhlé a časově náročné, tak aby žáci udrželi koncentraci. Vyprávění bývá využíváno pro ozvláštnění výuky, látka se stává zajímavější, poutavější pro PS nikoliv pro MN. Žákům vyprávění přibližuje děj zajímavou formou s emocionálním podtextem, jsou předkládány příběhy, pověsti z dějin, přírody či sociálních situací. Čas vyprávění přináší do vyučování jistou míru relaxace a žáci se mohou do vyprávění zapojit svými zkušenostmi a zážitky. Při vyprávění či výkladu využíváme metodu *rozhovoru*, kdy se vzájemným kladením otázek a odpovědí dobíráme k poznání. *Práce s textem* jako učební metoda v naší třídě využitelná pouze u dvou žáků. Jedním z nich je sledovaný PS, dokáže text přečíst s pochopením, převyprávět svými slovy, napsat úvahu o textu, pokud si není smyslem jistý, doptává se. Ostatní žáci mají s pochopením čteného textu problémy. Oproti tomu *názorně – demonstrační metody a dovednostně-praktické metody* využíváme velmi často. *Aktivizující metody* vedou žáky k samostatnosti, tvořivosti a řešení problémů. Snažíme se o zařazování této metody tak aby tyto dovednosti byly rozvíjeny.

4.2 Formy výuky

Z důvodu nízkého počtu žáků ve třídě je hlavní formou *frontální individualizovaná forma* výuky. Pokud probíraná látka odpovídá schopnostem všech žáků, probíhá frontální formou a obsahuje prvky přizpůsobené slabším i silnějším jedincům. To znamená, že je výklad doplněn křížovkami, obrázky, které si žáci vystříhnou a vlepí k textu, slepými mapami, prací na PC, tabletu nebo interaktivní tabuli. *Individualizace* je umožněna pracovními listy, které odpovídají schopnostem a dovednostem jedince. Žák PS téměř zvládá výuku v plné míře v předmětech založených na myšlení, porozumění a uplatnění vědomostí, oproti tomu MN mluvenému slovu není schopen bez podpůrných prostředků rozumět. Při výkladu se

utíká do svých představ, pobrukuje si, pohupuje tělem a vnímání je omezené pouze na zvuk, který mu nic neříká. Pro vytržení z jeho světa musíme zvýšit hlas, nebo změnit melodii hlasu, někdy opakovaně. Pokud opisuje zápisky z tabule, činí tak úhledným tiskacím písmem, věty mají naprosto stejný tvar, jako na tabuli. Psaný text s problémy čte, plete si písmena b, p, d, m, n, zcela nechápe psaní diakritiky, zřejmě ani nerozeznává v mluveném textu některé hlásky. Přes neustálé intervence, kdy je nucen sledovat ústa, jak se hláska tvoří a jak zní, není úplně schopen opakovat. Ř, š, ž, č je pro něj nezaznamatelné, neslyší rozdíl. Oproti tomu ovládá vyjmenovaná slova ale pouze v původním tvaru, příbuzná slova neidentifikuje. I tak je jeho vývoj nesmírný. Při nástupu do školy nemluvil vůbec. Tudíž výklad je v jeho případě neefektivní. Musí mu být poskytnuta vizualizace a názorně-demonstrativní podpora. Pokud téma pochopí, pracuje samostatně. Nejlépe se mu pracuje s pomocí PC a internetu. Dané téma si pouští tak dlouho, dokud jej nepochopí. V předmětech s praktickou náplní, RP, PP, EV TV využíváme *kooperativní výuku*, kdy žáci tvoří skupinky nebo dvojice a vzájemně si vypomáhají a porovnávají výsledky své práce. Zpravidla při společných pracích vedeme vzájemný rozhovor, klademe otázky a o řešení diskutujeme. *Samostatná práce* probíhá tehdy, kdy se pedagog a asistent věnují některým žákům individuálně. Vždy musí být úkoly přiměřené schopnostem jednotlivce. *Projektové vyučování* využíváme s paralelními třídami praktické školy. Vítejte a ochutnávejte, je projekt, jehož téma se prolíná předměty přírodopis – místa kde se plodiny pěstují, zvířata chovají, suroviny těží nebo produkty vyrábějí, matematika – ceny potravin a jejich placení, rodinná výchova – vhodnost různých diet, zdravotní výchova – dopad zdravé či nezdravé stravy, příprava pokrmů na dané téma a prezentace výrobků před ostatními žáky školy. Další formou jsou *exkurze*. Tato forma je jednou z nejvíc obohacujících aktivit. Žáci se seznámí s prostředím různých výroben, továren a podniků, poznávají různá zaměstnání. *Hra* jako forma výuky je pro relaxaci a vývoj dovedností v praktické škole velkou pomocí. Žáci se při hrách uvolní a zároveň se učí novým vědomostem a dovednostem.

4.3 Hodnocení

Hodnocení výsledků dosažených žáky jako zpětná vazba a jeho motivační funkce žáků praktické školy. Hodnocení provádíme *verbálně – ústně*. Tato forma hodnocení je pro žáky

nedůležitější. Okamžité reagování na výkon je nejvhodnější pro uvědomění si co jsem udělal dobře nebo špatně. Žáci si nepamatují co, kdy, jak vykonali. Můžeme o výkonu diskutovat a hledat společná řešení případných nedostatků. *Písemné verbální* hodnocení je důležitější pro rodiče žáků než pro ně samotné. Zpravidla psaná sdělení nechápou. *Průběžné nonverbální* hodnocení gesty, mimikou a pohybem je dalším vhodným faktorem. Jede o okamžitou reakci na výkon. *Klasifikaci číslicí* používáme do studijních průkazů, sešitů a na vysvědčení. Opět je klasifikace čísly měřítkem pro rodiče. Častěji hodnotíme *graficky obrázky nebo smajlíky, symboly nebo barvami*, žáci se při hodnocení baví a o lepší symbol usilují víc než o známky. Vyjma žáka PS, který je za známky rodiči finančně odměňován nebo trestán vracením peněz. Jeho samotného známky nijak moc nezajímají. *Hodnocení bezděčné* je součástí výuky téměř neustále, žáci vnímají reakce pedagogů na výkony, sledují výraz tváře, barvu hlasu, mimiku, reagují na pochvalu nebo výhradu, ačkoli jde v podstatě o dospělé lidi, jejich mentální věk je na úrovni dětí v mateřské škole, proto jsou, někteří, spokojení, pokud jsou pochváleni, povzbuzováni, pohlazeni, někteří vyhledávají kontakt. Pokud se daří, zatleskáme si nebo pláceme, používáme zvednutý palec, když je výkon opravdu dobrý. U některých je vhodné výkon ohodnotit sladkostí. *Normativní hodnocení*, kdy výkon žáka porovnáváme, s ostatními žáky ve třídě, není možný. Každý žák má jiné schopnosti, a specifickou míru se rozvíjet, proto by porovnávání výkonů bylo zavádějící. Můžeme měřit relativní výkon vzhledem k normě pro danou skupinu, která je dána ŠVP PŠ. Dalším je *kritériální hodnocení*, kdy hodnotíme výkon žáka ve vztahu ke zvolenému kritériu nebo sadě kritérií, měříme absolutní výkon vzhledem ke splnění stanovených cílů. Nejčastěji využíváme *hodnocení podle individuální vztahové normy*, posuzujeme práci žáka vzhledem k jeho předešlému výkonu. *Sumativní* čili závěrečné hodnocení, se zaměřuje na výsledky, zjišťuje konečný stav a nese informaci jak pro žáka, tak pro jeho rodiče a pro učitele. *Formativní*, průběžné hodnocení se zaměřuje na proces a hlavním účelem je zpětná vazba pro žáka i pro učitele. Poskytuje žákovi informaci v průběhu procesu učení, kdy se jeho výkon dá ještě zlepšit, slouží k jeho seberozvoji.

5. Školní vzdělávací program Praktické školy dvouleté Most

Ve dvouleté škole praktické se vyučují tyto předměty: Český jazyk, Německý jazyk, Matematika, Přírodopis, Informatika, Občanská výchova, Zdravotní výchova, tři složky Estetické výchovy, Rodinná výchova, Tělesná výchova, Ruční práce, Příprava pokrmů.

V mé práci se zaměřuji na předmět Příprava pokrmů a Zdravotní výchova.

5.1 Příprava pokrmů

Předmět příprava pokrmů je zařazen v 1. – 2. ročníku s celkovou časovou dotací 8 hodin týdně v každém ročníku. Výuka předmětu probíhá v kmenových třídách a ve cvičné kuchyňce.

Cílem předmětu je osvojení základních vědomostí z oblasti zdravé výživy. Žáci by měli zvládnout technologické postupy při přípravě pokrmů, získat základní dovednosti pro plánování činností spojených s hospodárným nakupováním, uchováváním, skladováním a zpracováním potravin. Měli by získat základní vědomosti z oblasti výživy a uplatňování zásad správné výživy při přípravě pokrmů.

Kompetence k učení

Žák by měl: Osvojit si poznatky obsažené ve vzdělávacím programu, využívat vhodně naučené metody a techniky učení, uplatňovat znalosti k rozšiřování a prohlubování svých vědomostí a dovedností, reagovat na hodnocení ze strany druhých, přijímat radu i oprávněnou kritiku, používat základní pojmy z různých vzdělávacích oblastí a pracovních činností, dokázat vyhledávat informace a využívat je v praktickém životě.

Kompetence k řešení problémů

Žák by měl: Rozpoznat problémy a hledat způsob jejich řešení, řešit běžné životní situace a překážky, překonávat je přiměřeně ke svým možnostem, případně za pomoci druhé osoby, přijímat důsledky svých rozhodnutí, dokázat přivolat pomoc v případě ohrožení vlastní nebo jiné osoby.

Kompetence komunikativní

Žák by měl: Rozvinout své komunikační dovednosti, dokázat se v rámci svých možností srozumitelně vyjadřovat ústní, písemnou nebo jinou alternativní formou, naslouchat druhým, rozumět obsahu sdělení a adekvátně na ně reagovat, vyjadřovat své názory a postoje a vhodnou formou se snažit obhájit svůj názor, využívat pro komunikaci běžné informační a komunikační prostředky, využívat získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi.

Kompetence sociální a personální

Žák by měl: Orientovat se v základních mravních hodnotách a uplatňovat základní pravidla společenského chování, uvědomovat si nebezpečí možného psychického i fyzického zneužití vlastní osoby, jednat zodpovědně vůči vlastní osobě i druhým, respektovat práva a povinnosti svá i ostatních, přispívat k vytváření vstřícných mezilidských vztahů, dokázat se přiměřeně chovat v krizových situacích i v situacích ohrožujících život podle pokynů kompetentních osob a uplatňovat osvojené dovednosti a postupy.

Kompetence občanské

Žák by měl: Respektovat základní práva a povinnosti občanů, společenské normy a pravidla soužití, zvládat běžnou komunikaci s úřady, zdůvodnit význam zdravého životního stylu, chránit své zdraví i zdraví druhých lidí, podílet se na ochraně životního prostředí a jednat v souladu se strategií udržitelného rozvoje, respektovat a chránit naše tradice a kulturní i historické dědictví, rozpoznat nevhodné a rizikové chování, uvědomovat si jeho možné důsledky.

Kompetence pracovní

Žák by měl: Mít osvojeny základní pracovní dovednosti, návyky a postupy pro každodenní běžné pracovní činnosti; chápat význam práce a možnost vlastního zapojení do pracovního procesu; • plnit stanovené povinnosti, být schopen spolupráce, respektovat práci svou i druhých; • znát možnosti využívání poradenských a zprostředkovatelských služeb; • řídit se zásadami bezpečnosti a ochrany zdraví při práci i hygieny práce.

První ročník

Bezpečnost práce

- bezpečně ovládat kuchyňské spotřebiče a zařízení s dohledem učitele
- znát zařízení kuchyňského pracoviště a základní kuchyňský inventář používaný v domácnosti
- dodržovat zásady hygieny a ochrany zdraví při přípravě pokrmů
- zvládnout úklid pracoviště po každém praktickém cvičení
- používat pracovní oděv a ochranné pracovní pomůcky a dbát na svůj zevnějšek
- bezpečná manipulace s technickými spotřebiči a zařízením

Výživa člověka

- objasnit podstatu racionální výživy a uvést příklady nesprávných stravovacích návyků a jejich důsledků
- vědět, co je nutriční hodnota potravy a znát složky potravy
- dodržovat hlavní zásady sestavování jídelníčku.

- Potraviny a nápoje

- rozlišit, které potraviny jsou rostlinného či živočišného původu
- umět nakoupit suroviny pro přípravu konkrétního pokrmu
- vědět, jak správně uskladnit a uchovat nakoupené suroviny
- vědět, že se při přípravě pokrmů musí brát zřetel na finanční náklady a brát ohled na životní prostředí

Technologie přípravy pokrmů

- při přípravě a úpravě pokrmů používat vhodný kuchyňský inventář
- provádět předběžnou úpravu potravin tak, aby nedocházelo ke zbytečným ztrátám biologicky hodnotných látek
- znát základní druhy pokrmů
- dodržovat bezpečnost práce a brát ohled na životní prostředí

Druhý ročník

Bezpečnost práce

- používat zásady bezpečnosti práce a znát zásady hygieny
- správně třídit odpad a osvojit si základní přístupy šetrného a odpovědného přístupu k životnímu prostředí v osobním i profesním jednání
- orientovat se v základních postupech první pomoci
- uvést příklady bezpečnostních rizik při práci v kuchyni, znát nejčastější příčiny úrazů a jejich prevenci

Výživa člověka

- mít povědomí o rozdílech ve výživě vybraných skupin obyvatel a chápat důležitost správné výživy
- vědět o alternativních způsobech výživy
- orientovat se v základních druzích diet
- mít povědomí o pojmu porucha příjmu potravy
- uplatňovat správné zásady stolování, osvojit si společenské chování
- Používat drobný inventář a být zručný při přípravě stolu

Potraviny a nápoje

- Znat hlavní metody a význam konzervace potravin
- Vědět co jsou polotovary
- Znat základní druhy nápojů a vědět, jak se nápoje podávají a skladují
- Podle technologického postupu vybrat vhodné potraviny (při výběru uplatňovat zásady ekonomické a ekologické)

Technologie přípravy pokrmů

- Připravit podle receptury jednoduchý pokrm teplé i studené kuchyně
- Mít základní orientaci v receptech, kuchařských knihách, využívat jako zdroj informací internet
- Ovládat přípravu běžných teplých a studených nápojů
- Znat základní suroviny používané při přípravě moučníků
- Vést vlastní deník s recepty

5.1.1 očekávané výstupy předmětu příprava pokrmů

Ročník	Výstupy školy: Žák by měl	Učivo	Průřezová témata	Mezipředmětové vztahy
1+2 ročník	znát zásady hygieny a bezpečnosti při práci orientovat se v základním vybavení kuchyně bezpečně ovládat kuchyňské vybavení a obsluhovat základní spotřebiče udržovat pořádek na pracovním místě třídít odpad a chránit životní prostředí poskytnou první pomoc při poranění osvojit si správné stravovací návyky chápat důležitost správné výživy znát zásady při sestavování jídelníčku podle zásad správné výživy dodržovat odpovídající společenské chování a uplatňovat	Bezpečnost práce manipulace se spotřebiči a kuchyňským zařízením základní vybavení kuchyně – kuchyňský inventář (nádobí jeho název a uložení) úklid pracoviště, čisticí prostředky, ochranné pomůcky hygienu při práci, ochranné osobní pomůcky nakládání s odpady a obaly úrazy v kuchyni a jejich prevence, první pomoc Výživa člověk výživa člověka a její význam pro zdraví potrava a její složky zásady správné výživy, sestavování jídelníčku výživa různých skupin obyvatelstva dietní stravování, poruchy příjmu potravy stolování, úprava stolu k různým příležitostem nápoje, potraviny základní druhy potravin nákup potravin a jejich skladování konzervace potravin výběr vhodných potravin podle technologického postupu přípravy pokrmu vážení a odměřování	6.1.-6 mezilidské vztahy	P-jednoduché stroje M-nákres kuchyně RV-vybavení bytu RP-úklid v domácnosti RV-používání domácích přístrojů P-třídění odpadů P-potravinový řetězec RP-léčivé rostliny M-nakupování, finance, bankovky NJ-nakupování M-váhy, míry, převody P-míchané nápoje I – foto

	základní zásady stolování umět používat drobný inventář podle jeho určení rozlišovat základní skupiny potravin znát zásady správného skladování a uchování surovin vybrat vhodné potraviny podle technologického postupu správně skladovat nápoje podle druhu	potravin nápoje – druhy nápojů, rozdělení Technologie přípravy pokrmů výběr vhodných potravin podle technologického postupu přípravy pokrmu vážení a odměřování potravin úprava potravin bez tepelné úpravy příprava a úprava surovin základní tepelné úpravy technologické postupy přípravy pokrmů studené a teplé kuchyně moučníky příprava nápojů receptury		pracovních postupů, receptů, receptur foto opis
--	--	---	--	--

5.2 Zdravotní výchova

Předmět zdravotní výchova je zařazen v 1. a 2. ročníku s celkovou časovou dotací 1 hodina týdně v každém ročníku. Do předmětu jsou začleněny okruhy: mezilidské vztahy, sebepoznání a sebepojetí, seberegulace a sebeorganizace, psychohygienu, poznávací schopnosti, spolupráce z průřezového tématu Osobnostní a sociální výchova – 6.1.

Předmět vede žáky k pochopení hodnoty zdraví, smyslu zdravotní prevence i problémů spojených s poškozením zdraví. Cíleně se zaměřuje a systematicky ovlivňuje rozvíjení motorických schopností, sociálních a komunikačních dovedností, hygienických, stravovacích i pracovních návyků žáků. Žáci by se měli naučit poznávat vlastní pohybové schopnosti, možnosti i omezení. Měli by získat orientaci v základních názorech na zdraví a postupně uplatňovat preventivní činnosti podporující zdraví. Žáci by měli poznat a chápat fyziologické, psychické i sociální změny spojené s dospíváním a umět dodržovat zásady zdravého způsobu života.

Kompetence sociální a personální

uplatňovat základní pravidla společenského chování, jednat zodpovědně vůči vlastní osobě i druhým, respektovat práva a povinnosti svá i ostatních, přispívat k vytváření vstřícných mezilidských vztahů, uplatňovat osvojené dovednosti a postupy.

Kompetence pracovní

mít osvojeny základní pracovní dovednosti, návyky a postupy pro každodenní běžné pracovní činnosti, plnit stanovené povinnosti, být schopen spolupráce, respektovat práci svou i druhých, řídit se zásadami bezpečnosti a ochrany zdraví při práci i hygieny práce.

Kompetence k učení

osvojit si poznatky obsažené ve vzdělávacím programu, využívat vhodně naučené metody a techniky učení, uplatňovat znalosti k rozšiřování a prohlubování svých vědomostí.

Kompetence k řešení problémů

rozpoznat problémy a hledat způsob jejich řešení, řešit běžné životní situace a překážky, překonávat je přiměřeně ke svým možnostem, případně za pomoci druhé osoby, přijímat důsledky svých rozhodnutí

Kompetence komunikativní

rozvinout své komunikační dovednosti, dokázat se v rámci svých možností srozumitelně vyjadřovat ústní, písemnou nebo jinou alternativní formou, naslouchat druhým, rozumět obsahu sdělení a adekvátně na ně reagovat v souladu se svými schopnostmi.

5.2.1 Očekávané výstupy předmětu zdravotní výchova

Ročník	Výstupy školy: žák by měl	Učivo	Průřezová témata	Mezipředmětové vztahy
I.	dodržovat základní hygienické návyky umět objasnit, jak životní prostředí ovlivňuje	<u>Zdraví a jeho ochrana</u> hygiena dětí, dospívajících, dospělých –zdravý způsob života a péče o zdraví, otužování, ochrana před přenosnými a	6.1.2. sbepoznání a sebepojetí – znám sebe sama, moje chování 6.1.5. poznávací	TV – význam pohybu

	<p>zdraví lidí znát rizika nesprávných životních návyků respektovat přijatá pravidla soužití mezi vrstevníky a partnery umět popsat průběh těhotenství – dodržování zásad výživy, přiměřeně reagovat za mimořádných událostí</p>	<p>nepřenosnými chorobami organismy a látky poškozující lidské zdraví – rizikové chování, <u>Vztahy mezi lidmi</u> partnerské vztahy, plánované rodičovství, těhotenství, porod <u>Rizika ohrožující zdraví</u> příčiny a důsledky závislosti zásady jednání v situacích osobního ohrožení za mimořádných situací</p>	<p>schopnosti – vzájemné poznávání se ve třídě na pracovišti 6.1.4. psychohygiena - dovednosti pro zvládnání krizové situace</p>	<p>RV – rodina I – počítačová závislost</p>
--	--	---	---	--

Ročník	Výstupy školy: žák by měl	Učivo	Průřezová témata	Mezipředmětové vztahy
II.	<p>vědět, jak aktivně chránit své zdraví znát projevy a příznaky běžných nemocí osvojit si pojmy v oblasti sexuality popsat rozdíl péče o nemocné dítě a starou osobu přiměřeně schopnostem poskytnout první pomoc</p>	<p><u>Zdraví a jeho ochrana</u> odpovědnost za své zdraví, prevence úrazů, nemocí, civilizační choroby, antikoncepce infekční choroby a pohlavně přenosné choroby- prevence <u>Vztahy mezi lidmi</u> promiskuita,</p>	<p>6.1.2. sebepoznání a sebepojetí-moje vztahy k sobě a druhým lidem 6.1.4. psychohygiena- sociální dovednosti pro</p>	<p>TV-prevence úrazů</p>

	<p>umět ošetřit drobná poranění a úrazy uplatňovat zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci</p>	<p>sexuální úchytky a poruchy specifická péče o nemocné dítě, o členy rodiny – podávání léků, stravování, <u>Rizika ohrožující zdraví</u> první pomoc – zásady při poskytování první pomoci praktická cvičení – využití získaných vědomostí a dovedností, způsoby chování v daných modelových situacích</p>	<p>zvládnání stresových situací (relaxace, mezilidské vztahy)</p> <p>6.1.5. poznávací schopnosti- rozvoj schopnosti rozeznat nebezpečí</p> <p>6.1.8. spolupráce- rozvoj individuálních dovedností</p>	<p>TV - úrazy</p>
--	--	--	---	-------------------

5.3 Tematické plány předmětů Příprava pokrmů a Zdravotní výchova

Tematické plány měsíců září a listopad pro první a druhý ročník uváděné z důvodu výběru výukových hodin pro pozorování a zaznamenaných v pozorovacích arších.

Zdravotní výchova 1. ročník, říjen

TÉMA	CÍLE	POMŮCKY
1. ochrana před přenosnými chorobami	Preventivní opatření umět se chránit, předcházet onemocnění	Pracovní list, test
2. nepřenosné choroby, Léky Fyzická a duševní zralost, antikoncepce	umět se chránit, naopak nebát se zbytečně	Video, obrázky, brožury, internetové odkazy
3. užívání léků, účinky léků	práce s příbalovým letákem hlavní a vedlejší účinky léků	Krabičky, lahvičky, příbalové letáky
4. základy prevence ohrožení života	održování pravidel, zákona, pracovního řádu Vyvarovat se rizikovému chování	Školní řád, občanský zákoník, pravidla silničního provozu

Zdravotní výchova 2. ročník leden

TÉMA	CÍLE	POMŮCKY
17. poranění, druhy ran a úrazy	praktická cvičení ve dvojicích	Zdr.2, str.9-13, Ilustrativní obrázky
18. druhy krvácení	rozdíl mezi zraněním	Zdr.2, str.14-15, internet
19. ošetření krvácení	naučit se správně rozpoznat druh krvácení	Ilustrativní obrázky, internetové odkazy, video
20. ošetření drobných poranění	nácvik ve dvojicích používání desinfekce, tamponů, náplastí a obvazů	Zdr. 2, str.44-45, obrázky, brožury Obvazy, náplastí, desinfekce, tampony

Příprava pokrmů 1+2 ročník, září – červen

TÉMA	CÍLE	POMŮCKY
<p>Bezpečnost práce 32 hodin</p> <p>manipulace se spotřebiči a kuchyňským zařízením základní vybavení kuchyně – kuchyňský inventář (název nádobí a jeho uložení) úklid pracoviště, čisticí prostředky, ochranné pomůcky hygiena při práci, ochranné osobní pomůcky nakládání s obaly a odpady úrazy v kuchyni a jejich prevence, první pomoc</p> <p>Výživa člověka 72 hodin</p> <p>výživa člověka a její význam pro zdraví potrava a její složky zásady správné výživy a sestavování jídelníčku výživa různých skupin obyvatelstva (výživová pyramida, výživa dětí, dospělých,...) dietní stravování, poruchy příjmu potravin (strava pro nemocné, výživa starších osob, anorexie, bulimie) stolování a úprava stolu k různým příležitostem (Vánoce, Velikonoce, slavnostní příležitosti – narozeniny,...)</p> <p>Potraviny a nápoje 104 hodin</p> <p>znát základní druhy potravin nákup potravin a jejich</p>	<p>dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti při práci umět se orientovat v základním vybavení kuchyně bezpečně ovládat kuchyňské vybavení a obsluhovat základní spotřebiče udržovat pořádek a čistotu na pracovním místě třídit odpad a chránit životní prostředí poskytnout první pomoc poranění</p> <p>osvojit si správné stravovací návyky znát důležitost správné výživy znát zásady při sestavování jídelníčku podle zásad správné výživy dodržovat formy společenského chování a jednání uplatňovat základní zásady stolování umět používat drobný inventář podle jeho způsobu určení (pro přípravu pokrmů a pro stolování) rozlišovat základní skupiny potravin znát zásady správného skladování a uchovávání surovin konzervace potravin výběr potravin podle</p>	<p>Návody pro obsluhu spotřebičů, vybavení školní kuchyňky, nádobí, náčiní, elektrospotřebiče, čisticí a mycí prostředky, utěrky, internet</p> <p>Internet, odborné učebnice, letáky s lékařskou osvětou, sešit, psací potřeby, potravinová pyramida – obrázek, letáky s potravinovým zbožím, ubrusy, látkové a papírové ubrousky, dekorativní materiály</p> <p>Internet, sešit, psací</p>

<p>skladování konzervace potravin výběr vhodných potravin podle technologického postupu přípravy pokrmů vážení a odměřování potravin druhy nápojů a jejich rozdělení (nealkoholické, alkoholické)</p> <p>Technologie přípravy pokrmů: 104 hodin</p> <p>úprava potravin bez tepelné úpravy příprava a úprava surovin základní tepelné úpravy technologické postupy přípravy pokrmů studené a teplé kuchyně moučníky příprava nápojů receptury</p>	<p>technologického postupu vážení a odměřování potravin nápoje – druhy nápojů a jejich rozdělení</p> <p>zvolit vhodné potraviny podle technologického postupu používat odpovídající kuchyňský inventář ovládat předběžnou úpravu potravin připravit podle receptury studené a teplé pokrmy orientovat se v receptech připravovat běžné teplé nápoje dodržovat bezpečnost a hygienu práce PT 6.1-6 mezilidské Vánoční a velikonoční pečení</p>	<p>potřeby, letáky s potravinovým zbožím, nápojové lístky, přípravky ke konzervaci potravin, kuchyňská váha, různé druhy odměrek</p> <p>Sešit, psací potřeby, učebnice Technologie přípravy pokrmů, internet, recepty z kuchařek a časopisů</p> <p>Školní projekty: Vánoční a velikonoční pečení</p>
---	--	---

5.4 Hodnocení úrovně žáků na počátku školní docházky – Příprava pokrmu

Obor příprava pokrmů má celkovou hodinovou dotaci v obou ročnících praktické školy osm hodin týdně. Probíhá v blocích po šesti vyučovacích hodinách praktického vyučování během jednoho dne a dvou hodin teorie v jiném dni. V teoretické části se žáci učí vědomosti o zdravém způsobu stravování, zařízení kuchyně, surovinách, nákupu a uskladnění surovin, dodržování bezpečnostních a hygienických pravidel a způsobech úpravy pokrmů ve studené a teplé kuchyni. Při nástupu do praktické školy žák PS neměl žádné zkušenosti s přípravou pokrmů, žák MN již školní cvičnou kuchyni znal z hodin

pracovní výchovy a rozumové výchovy na základní škole speciální. První hodiny jsme žáky seznamovali se zařízením kuchyně, s pojmy pomocné práce při přípravě pokrmů a fungováním jednotlivých nástrojů, přístrojů a elektrospotřebičů. V každém šesti hodinovém bloku připravujeme menu složené z polévky, hlavního jídla a dezertu. Ve studii uvádím sledování výkonů obou žáků, vývoj jejich dovedností a vědomostí, při přípravě jednoduchých menu v průběhu tří let. Úkolem studie je zaznamenat u obou respondentů počáteční stav dovedností, vědomostí a návyků a jejich vývoj. Uvádím jednotlivé bloky a dokládám pozorovací archy s údaji o průběhu jednotlivých hodin, o chování a jednání žáků, o momentálním výkonu.

5.4.1 Příprava na blok přípravy pokrmů – rok 2016/2017, únor

Téma: Výživa člověka – Co máme rádi na talíři

Ročník: 1.

Průřezová témata: 6.1 6 mezilidské vztahy

Mezipředmětové vztahy: ZV – potravinová pyramida

Cíle:

Vědomosti: získávání faktů na internetu, orientace ve výběru surovin, zapamatování si postupů zpracování surovin, chápání pojmů vaření, pečení

Dovednosti: využití vědomostí v praxi, výběr nádobí, použití náčiní, nástrojů, zpracování surovin, zlepšování jemné motoriky

Hodnoty a postoje: schopnost spolupráce a kooperace, dodržování bezpečnosti a hygieny

Očekávané výstupy: žák by měl znát a dodržovat hygienické a bezpečnostní zásady při práci a orientovat se ve vybavení kuchyně

Klíčové kompetence: sociální – posilování sebeovládání

pracovní – plnit zadané jednoduché úkoly, posílení jemné motoriky

Obsah:

Učivo: postup při přípravě těst (využití robotu), používání forem a sporáku

Opěrné pojmy: znalost přípravy polévek a bábovky – práce podle předpisu s výpomocí

Nové pojmy: nové suroviny a ingredience a jejich zpracování

Výuková metoda:

Metody slovní – práce s textem – předpis, vysvětlování

Metody názorně demonstrační – předvádění a pozorování

Metody dovednostně – praktické – napodobování, manipulování, zdokonalování držení nástrojů

Aktivizující metoda řešení problémů – samostatný výběr nádobí, nástrojů a forem

Organizační forma výuky:

Frontální – osm žáků připravuje stejné pokrmy ve stejné místnosti

Individualizovaná – činnosti dle schopností žáků

Kooperativní – důležitá spolupráce

Úzká spolupráce, podpora a názornost ze strany učitele a jeho asistenta

Pomůcky: vybavení kuchyně, PC

Scénář bloku:

šest vyučovacích hodin

ÚVOD

1. Seznámení s náplní a cílem bloku vaření
2. Vyhledání předpisů na zvolené pokrmy a jejich vytištění
3. Sepsání nákupu, společný nákup v marketu
4. Rozdělení rolí jednotlivých žáků dle schopností a příprava prostoru s pomůckami

HLAVNÍ ČÁST

5. Příprava pokrmů
  - a) Těsto na pizzu, čištění a krájení zeleniny, příprava jednotlivých ingrediencí
  - b) Příprava vložky do polévky(strouhání), polévka z rajského protlaku
  - c) Těsto na bábovku, manipulace s robotem, digitální váhou

d) Pečení pizzy a bábovky

ZÁVĚR HODINY

6. Mytí nádobí
7. Prostírání, servírování, společné stolování
8. Úklid kuchyně

Popisovaný blok přípravy pokrmů probíhal až ve druhém pololetí školního roku, kdy již žáci získali základní návyky při vaření, zorientovali v prostoru a pro učitele byly jejich jednotlivé schopnosti čitelnější. V prvním ročníku PS odmítal vstoupit do kuchyně a účastnit se přípravy pokrmů. Společný nákup surovin ho značně znepokojoval, těžko snáší přítomnost cizích lidí, v obchodě se držel košíku se sluchátky v uších. Motivací slibem možnosti si o přestávku pouštět oblíbenou hudbu na MP3, PS vstoupil do prostoru, zprvu pozoroval ostatní spolužáky a pedagogy. Aktivně se podílel a podílel na vyhledávání předpisů, jejich přepisem a tiskem pro spolužáky. V tomto bloku vaření se podílel vyhledáním, sepsáním a vytištěním předpisů na internetu, na čištění zeleniny, utírání nádobí. V tomto roce byl ochoten stolovat se spolužáky a připravené pokrmy konzumovat. Po odvedené práci poslouchal hudbu. Žák MN se při nákupu v obchodě orientuje, podle sepsaného seznamu, vkládá věci do košíku. Peníze ignoruje. Zná mince a bankovky, umí je spočítat, ale nechce jimi platit, je zřejmé, že jej v rodině k placení nepouštějí. Po návratu na pokyn vyndal nákup a roztřídil suroviny. Připravovat nádobí bez dopomoci nezvládá, nechápe pojmenování jednotlivých druhů vybavení a nádobí. Podle receptu připravíme na komunikační proužek fotografie s názvem pokrmů a surovin potřebných k přípravě a žák s dopomocí vykonává jednotlivé úkony. Všech aktivit se účastní, je zvědavý, pracuje zručně, rychle chápe a pamatuje si postupy. Striktně dodržuje přestávku. Po zazvonění okamžitě odkládá náčiní a odchází do třídy. Po přivolání zpět se vrací s nechápavým výrazem. Je mu umožněno si po dobu přestávky odpočinout. Prostírání sleduje a snaží se zapamatovat si úkony. Mytí nádobí a styku s horkým se vyhýbá, bojí se sporáku a trouby, chytá učitelku za zápěstí a přes její ruce vykonává požadované činnosti. Každou aktivitou se jeho dovednosti zlepšují a slovní zásoba je bohatší.

Obrázek 4 plnění báboviček, foto J. Bejšovcová

Obrázek 5 přípravné práce, foto J. Bejšovcová

Pozorovací archy 1

Pozorovací arch ze dne... 10.2.2012... Jméno žáka... PS

Cíl pozorování... kladnější pracovních dovedností a návyků

Sledované kategorie	Výuka předmětu... Výchova osobní	Hodnocení	
1. Zájem žáka	žák je soustředěn na přehled receptů na internetu, mály v malé odměně	dobry	
2. Soustředění a pozornost žáka	čtečce se soustředí na určitý materiál a postup. Přemýšlí nad tím, jak učebnici a postupy produkuje a inovuje	dobry	
3. Osobní tempo	velmi pomale, snaží se o možnost vyložit	dobry	
4. Komunikace žák – učitel	Frekvence otázky - odpovědi	pta se co mám jísti udělat, snaží se nepomocí koral, mlouy	dobry
	Žák je hovorný spíš	Velmi . průměrně . zřídka mluví . nemluví k učebnici je velmi horomy	
	Úroveň projevu	rambnyj slova, nepoužítí se proti návyk	

5. Postoje žáka k práci	Skupinová práce	je schopen pracovat se skupin - společní učeb, selemírnu	dobry
	Samostatná práce	je schopen pracovat sám - kauce čtení, učeb, pracovníky	
		vždy . podřizuje se . přijímá názor . nespoupracuje . samotář	
6. Vztah ke spolužákům		mal rád poluvedu - potyloji se v p.p. školskosti	dobry
		Velmi pozitivní . pozitivní . průměrný . spíš negativní . negativní	
7. Reakce žáka na úspěch - neúspěch		kevnabí mu úspěch, jedoci m, ki mu práce s násthoj. nejde, ki frustrorany, slobi se saku na seke	dobry

8. Emoce	<p>Ma' vyhraněné emoce, odnáta' opustit příchodu na ruky, snaží se manipulovat & pedagogy</p> <p>Bujné emoce . veselý . náladový . vážný . smutný . úzkostný . ustrašený . utlumený . přemýšlivý . svéhlavý . zlostný . zmatený</p>	slabý
9. Přípravenost žáka na vyučování	<p>je uospělaný, poněkud strach, často je nepřipravený, naučí se po ml Přípraven vždy . většinou . někdy ne . často ne</p> <p>Pořádný přespříliš . značně . pořádný . někdy . nepořádný</p>	slabý
10. Uplatnění dosažených znalostí a dovedností	<p>Ma' velmi slabé znalosti a dovednosti do kuchyně chodí až s naší kuchařkou s recepty a výřpa' znalostí. teoretické něco přeláhá, píše 'nem' na dobré úrovni. někdy nadržují k postupu učí</p>	slabý
11. Míra a druhy získání nových znalostí a dovedností	<p>Velmi pomalu je ochotný se užít nové dovednosti. ma' strach nadržují, když je učí vytvořením kuchyň sva jí m velmi málo, normálně nesva' kuchyň. (Doma se vaří m' na čarbi' rútko) bychomobrické dovednosti ne slápe' přemě</p>	slabý
12. Dodržování hygienických, pracovních a bezpečnostních návyků	<p>Hygienické návyky ma' velmi omezené (často nedodržují) - mluví byt' klíčová pracovní - vyžítá' se práci bezpečnost - ma' velmi dobrou a dodržují jí</p>	slabý

Posuzovací škála kategorií:

výborný   dobrý   slabý   nedostatečný

splnil - splnil částečně - nesplnil

Obrázek 6 příprava pokrmů PS, foto J. Bejšovcová

8. Emoce	<p>je nadšený a vyhledává jídlo, odmáčí se od papíru - nemá je rád (křiví se 'fyj') je spokojený a lladný, má strach z horkých nápojů</p> <p>Bujné emoce . veselý . náladový . vážný . smutný . úzkostný . ustrašený . utlumený . přemýšlivý . svěhlavý . zlostný . zmatený</p>	dobryj
9. Přípravenost žáka na vyučování	<p>domněly nosí, má obličej, a čí smotek si je přelafmace se koly</p> <p>Připraven vždy . většinou . někdy ne . často ne</p> <p>Pořádný přespříliš . značně . pořádný . někdy . nepořádný</p>	dobryj
10. Uplatnění dosažených znalostí a dovedností	<p>Většinou se lladně obličej, a lhadu kud' se pídějí do kadek (z hodm mucůvek, praci). Častěji se pomohu mloží, nádob' a palčojí, sečáto svými opatři. Řídi se při stěmpu předpřem</p>	dobryj
11. Míra a druhy získání nových znalostí a dovedností	<p>Většinou znalost, si pomohu a mni je vyvířit, má lhadu k chajáři, sečkejek polžni, někud náležu dečku nádob' a suroniu, vyhledána na lorně, při dvedm Řídi se voprasnou školkuou</p>	dobryj
12. Dodržování hygienických, pracovních a bezpečnostních návyků	<p>hygienou školku dodvěji praci - jalku se suroniu, vyjádři vístásku náležu - purne se se lhadu se náladního včičlá'raui - náležu sahe (kade' sici)</p>	dobryj

Posuzovací škála kategorií:

výborný   dobrý   slabý   nedostatečný

splnil - splnil částečně - nesplnil

Obrázek 7 Příprava pokrmů MN, foto J. Bejšovcová

5.4.2 Příprava bloku PP, rok 2017/2018, říjen

Téma: Technologie přípravy pokrmů – tepelná úprava pokrmů, vážení a odměřování

Ročník: 1. druhým rokem

Průřezová témata: 6.1 6 mezilidské vztahy

Mezipředmětové vztahy: RV – používání domácích přístrojů, P – třídění odpadů, RP – úklid domácnosti, M – jednotky váhy a obsahu

Cíle:

Vědomosti: odměřování a vážení surovin, sepsání seznamu nákupu, sledování cen, orientace ve výběru surovin, zapamatování si postupů zpracování surovin, chápání pojmů vaření, pečení, tepelná úprava, manipulace s elektrospotřebiči

Dovednosti: využití vědomostí z teorie v praxi, vážení a odměřování, samostatná příprava, výběr nádobí, použití náčiní, nástrojů, zlepšování jemné motoriky, orientace v prostoru

Hodnoty a postoje: schopnost spolupráce a kooperace, rozdělení rolí, dokončování započatých aktivit

Očekávané výstupy: samostatné rozhodování při výběru nástrojů a náčiní, znalost pojmů var, odměřování a vážení

Klíčové kompetence: sociální a personální – posilování samostatnosti, schopnosti tolerance a pomoci, spolupráce

pracovní – plnit zadané složitější úkoly, posílení jemné motoriky, upevňování dovedností při práci s digitální váhou a odměrkou, rozeznávat váhu a obsah surovin

Obsah:

Učivo: vážení a odměřování potravin

Opěrné pomý: znalost jednotek váhy a obsahu

Nové pojmy: těžší, lehčí, objem různých surovin – sypké, tekuté, pevné

Výuková metoda:

Metody slovní – vysvětlování

Metody názorně demonstrační – předvádění, pozorování, experimentování

Metody dovednostně – praktické – napodobování, manipulování, zdokonalování držení nástrojů, orientace v prostoru

Aktivizující metoda řešení problémů – nácvik samostatného odměřování surovin

Organizační forma výuky:

Frontální – devět žáků připravuje stejné pokrmy, které již znají, ve stejné místnosti ve stejných podmínkách

Individualizovaná – činnosti dle schopností a dovedností jednotlivých žáků

Kooperativní – sounáležitost a spolupráce mezi spolužáky, využití individuálních dovedností

Úzká spolupráce, podpora a názornost ze strany učitele a jeho asistenta, časté povzbuzování a opakování činností

Pomůcky: vybavení kuchyně

Scénář bloku: šest vyučovacích hodin

ÚVOD

1. Seznámení s náplní a cílem bloku vaření
2. Vyhledání předpisů v kuchařce žáků
3. Sepsání seznamu nákupu, společný nákup v marketu
4. Rozdělení rolí jednotlivých žáků dle schopností, seznámení s digitální váhou a jejími funkcemi a odměrkou, nácvik vážení a odměřování

HLAVNÍ ČÁST

5. Příprava pokrmů
  - a) Těsto na pizzu a zavářku do polévky, čištění a krájení zeleniny, příprava jednotlivých ingrediencí
  - b) Těsto na bábovku – odvažování ingrediencí na digitální váze, manipulace s robotem

c) vaření polévky, pečení pizzy a bábovky

ZÁVĚR HODINY

6. Mytí nádobí
7. Prostírání, servírování, společné stolování
8. Úklid kuchyně

Použila jsem naprosto stejné menu i postup. Žáci si vyhledali předpisy ve svých kuchařkách. Jednotliví žáci se po roce vyprofilovali, jejich schopnosti zaznamenaly jistý pokrok a je lépe možné vybrat jim vhodnou činnost a odhadnout jejich potřeby. Rozvoj v kognitivních a psychomotorických dovednostech i v chápání sdělovaného má u MN vzestupnou tendenci, zvládl váhu i odměrku, PS je schopen jednoduchých úkonů při čištění surovin, ovládá váhu a odměrný válec, odměřuje tekutiny a váží suroviny. Chápe text předpisů, má funkci jakéhosi šéfkuchaře, spolužákům dává instrukce z předpisů. Manuálními pracemi ho nestresujeme, je již před započítím bloku vaření značně nervózní z neúspěchu, podléhá panice z vlastního selhání. Snaží se činností vyhnout, stane se, že předstírá záchvaty. Pokud mu v těchto momentech jednání netolerujeme a jeho stížnosti ignorujeme, po chvíli změní chování a do činností se zapojí a zkouší vyjednávat. V momentech, kdy skutečně není v psychické pohodě, se mu snažíme nalézt alternativní aktivitu. Jako dobré řešení jsme našli úkol, který plní se zájmem. Na PC vytváří, pro sebe a spolužáky, kuchařku z připravovaných předpisů doplňovanou obrázky. Ukládá ji do třídního profilu, po kompletaci jsme ji vytiskli a každý na konci roku obdržel svoji kuchařskou knihu, kterou postupně doplňujeme.

Obrázek 8 vaření, foto J. Bejšovcová

Obrázek 9 práce s robotem, foto J. Bejšovcová

Pozorovací archy 2

Pozorovací arch ze dne 13. 10. 17 Jméno žáka 78

Cíl pozorování PP - jakémi' odměňování'

Sledované kategorie	Výuka předmětu <u>Čtenářská pohyblivost</u>	Hodnocení	
1. Zájem žáka	<u>Lajem se soustředí na práci s písmenky a odměňují práce</u>	<u>vyhovující</u>	
2. Soustředění a pozornost žáka	<u>Čtenářská pohyblivost a práce s písmenky, měření vyhledávání soustředění, práce s písmenky pohyblivost a práce s písmenky</u>	<u>vyhovující</u>	
3. Osobní tempo	<u>Pomalé, s manipulací s nádobkami a písmenky je nejvyšší</u>	<u>dobry'</u>	
4. Komunikace žák – učitel	Frekvence otázky - odpovědi	<u>dobry' se na podrobnosti - mechanická práce je nejvyšší - kg, g, dlh</u>	<u>vyhovující</u>
	Žák je hovorný spíš	<u>Velmi průměrně. zřídka mluví. nemluví horově. li. dně a pracovní</u>	<u>vyhovující</u>
	Úroveň projevu	<u>velmi dobra' - používá písmenky, odměňování a práce s písmenky</u>	<u>vyhovující</u>

5. Postoje žáka k práci	Skupinová práce	<u>nevyhledává, spolupráce není, písmenka</u>	<u>dobry'</u>
	Samostatná práce	<u>samostatně písmenky měření, čištění je vždy. podřizuje se. přijímá názor. nespolečně. samotář</u>	<u>dobry'</u>
6. Vztah ke spolužákům		<u>sedí s písmenky u stolu, práce jakmile má, kterou, měření, HPS</u>	<u>dobry'</u>
7. Reakce žáka na úspěch - neúspěch		<u>s cílových či ústředí je úspěšný, je tedy spokojený. To s čím si, si by měření, ho měření, měření se</u>	<u>slabý</u>

8. Emoce	<p><i>Dobrá se mu daří, je veselý, vztahový, když po něm chce vstát místo. Dobří píseň - ochotní, společní</i></p> <p>Bujné emoce . veselý . náladový . vážný . smutný . úzkostný . ustrašený . utlumený . přemýšlivý . svěhlavý . zlostný . zmatený</p>	dobry
9. Přípravenost žáka na vyučování	<p><i>Ma' odív (neon' ledi ho ma') je rozšířený</i></p> <p>Připraven vždy . většinou . někdy ne . často ne</p> <p>Pořádný přespříliš . značně . pořádný . někdy . nepořádný</p>	slabý
10. Uplatnění dosažených znalostí a dovedností	<p><i>Uplatnil znalosti z hodiny matematiky a při práci pokusil si pomáhat. Rádi spolupracujeme, co při práci při práci</i></p>	rychlost
11. Míra a druhy získání nových znalostí a dovedností	<p><i>Použití mechanické a digitální sady karta del velmi rychle, s odlišným úm' ma' některý problém - píšou se mu více, neudává normou klávkou - složí se, stále je vztahový. Hlavní věc byla spíše psychologické než zcela</i></p>	dobry
12. Dodržování hygienických, pracovních a bezpečnostních návyků	<p><i>Hygienu opomíjí - musí mu být při pomůcka na pracovní návyky se k tomu chybí - je ochotnější, zapojit se bezpečnost zna' velmi dobře</i></p>	dobry

Posuzovací škála kategorií:

výborný   dobrý   slabý   nedostatečný

splnil - splnil částečně - nesplnil

Obrázek 10 Příprava pokrmů PS, foto J. Bejšovcová

Pozorovací arch ze dne 13. 10. 2019 Jméno žáka MN

Cíl pozorování PP - práce, odměrná - dostatek vědomostí

Sledované kategorie	Výuka předmětu <u>PP</u>	Hodnocení	
1. Zájem žáka	nadšeně vyprávěl pomocí slovanek se s náhonu - mechanika, digitální odměrná váha	vyborný	
2. Soustředění a pozornost žáka	je schopen se soustředit na práci se zájmem a pozorností sleduje učitelovu práci nepodléhá	vyborný	
3. Osobní tempo	Pomalé, činnost opakuje se má rále	dobý	
4. Komunikace žák - učitel	Frekvence otázky - odpovědi	neodpovídal - slovní práce se velmi rozvíjí - časově chybí sdělování	střední
	Žák je hovorný spíš	Velmi . průměrně . zřídka mluví . <u>nemluví</u>	
	Úroveň projevu	řada	

5. Postoje žáka k práci	Skupinová práce	nenabývá jí raději pracuje	dobý
	Samostatná práce	sám pracuje soustředěně a velmi dobře	vyborný
		vždy . podřizuje se . přijímá názor . nespolupracuje . samotář	
6. Vztah ke spolužákům		sleduje, pomáhá, opakuje	vyborný
		Velmi pozitivní . pozitivní . průměrný . spíš negativní . negativní	
7. Reakce žáka na úspěch - neúspěch		Oni každé pochalo se usměje, je spokojený a spokojený, práce se dává Nestává se, že by se mu nedarilo (čtyřmi něco upadne - rola, o' rozi)	vyborný

8. Emoce	<p><i>Dva světlá proviřna pilat' senae, j' dle ma' moe xad. Je radostny. Ke kvidi je pohoda - je spokojeny</i></p> <p>Bujné emoce . <u>veselý</u> . náladový . vážný . smutný . úzkostný . ustrašený . utlumený . <u>přemýšlivý</u> . svěhlavý . zlostný . zmatený</p>	<i>výborný</i>
9. Přípravenost žáka na vyučování	<p><i>Je připravený - kile obličím, xua předpřiz, pročítal si je</i></p> <p>Připraven vždy . <u>většinou</u> . někdy ne . často ne</p> <p>Pořádný přespřilíš . značně . pořádný . někdy . nepořádný</p>	<i>výborný</i>
10. Uplatnění dosažených znalostí a dovedností	<p><i>Cely sled připravených pokrmu kua, poskup a unovim si satnu konteologi ole narodu.</i></p> <p><i>Kua puvrody je dnotel na'ky se matematiky a vyřivna' tyto znalosti' se piseji si da s'irku</i></p>	<i>výborný</i>
11. Míra a druhy získání nových znalostí a dovedností	<p><i>Velmi rychle pochopil přednádkové oimosti jak na pichonicki' tak digitalnu' rade. Již ne tudude puvstoci orla da' samotlatu. Teletimy odun'ny s naprosta puvstoti'</i></p>	<i>výborný</i>
12. Dodržování hygienických, pracovních a bezpečnostních návyků	<p><i>hygienu dodruxij a klida' spolusahy aby se kate' tak chorat. pos'la' je uny'k moe</i></p> <p><i>Dta na bezpečnost' u'ebotinat.</i></p> <p><i>Ukale odchadi' po patronim'</i></p>	<i>dobry</i>

Posuzovací škála kategorií:

výborný   dobrý   slabý   nedostatečný

splnil - splnil částečně - nesplnil

Obrázek 11 Příprava pokrmů MN, foto J. Bejšovcová

5.4.3 Příprava bloku PP, 2018/2019, březen

Téma: Výživa člověka – Kuchyně v Evropě

Ročník: 2

Průřezová témata: 6.1 6 mezilidské vztahy

Mezipředmětové vztahy: ZV – potravinová pyramida, P – regionální plodiny a potraviny

Cíle:

Vědomosti: získávání faktů na internetu, orientace v původu surovin a jejich zpracování, uplatňování znalostí z ostatních předmětů, seznámení s názvy nových surovin. Itálie a její kuchyně

Dovednosti: využití vědomostí v praxi, manipulace se spotřebiči a nádobím, důraz na jemnou motoriku, hygienu, bezpečnost a estetiku při podávání pokrmů

Hodnoty a postoje: chápání rozdílností kultur a tolerance, schopnost spolupráce a kooperace, dodržování bezpečnosti a hygieny

Očekávané výstupy: umět se orientovat v původu potravin, brát na vědomí rozdílnost ve zvycích národů, znát a dodržovat hygienické a bezpečnostní zásady při práci

Klíčové kompetence: sociální – posilování sebevědomí, tolerance

pracovní – plnit zadané úkoly, posílení a zlepšování jemné motoriky, dokončovat započaté činnosti, učit se nové dovednosti

Obsah:

Učivo: seznámení se zahraniční kuchyní a rozdílnostmi v přístupech k úpravě pokrmů a výběrem surovin

Opěrné pomý: znalost přípravy známých pokrmů

Nové pojmy: typické ingredience italské kuchyně – mozzarella, Tiramisu, parmezán, pršut, olivový olej

Výuková metoda:

Metody slovní – vysvětlování

Metody názorně demonstrační – předvádění a pozorování, napodobování

Metody dovednostně – praktické – napodobování, manipulování, úprava pokrmů

Aktivizující metoda diskusní a situační

Organizační forma výuky:

Frontální – šest žáků se podílí na přípravě stejných pokrmů ve stejné místnosti

Individualizovaná – činnosti dle schopností žáků

Kooperativní – spolupráce ve dvojicích dle schopností, žáci si vzájemně vypomáhají při plnění úkolů

Podpora učitele a asistenta, povzbuzování a pomoc

Pomůcky: vybavení kuchyně, PC

Scénář bloku:

šest vyučovacích hodin

ÚVOD

1. Seznámení s náplní a cílem bloku vaření
2. Vyhledání informací o Itálii na PC – typické suroviny pro různé oblasti země, prohlédnutí zeměpisné mapy, vyhledání předpisu na Tiramisu, opis předpisu
3. Sepsání nákupu, společný nákup v marketu

HLAVNÍ ČÁST

4. Příprava pokrmů
  - a) Těsto na pizzu, piškotové těsto, vložka do polévky
  - b) Polévka s bazalkou, příprava ingrediencí na pizzu
  - c) Krém na dezert
  - d) Sestavení Tiramisu a jeho chlazení
  - e) Pečení pizzy

ZÁVĚR HODINY

5. Mytí nádobí

6. Prostírání, servírování, společné stolování

7. Úklid kuchyně

Třída opět zaznamenala změnu ve složení. Noví žáci nijak nenarušili režim, zcela přirozeně se do kolektivu začlenili. Svou klidnou a nekonfliktní povahou vnesli klid do klimatu třídy. Oproti tomu žák PS od počátku ročníku vykazoval značný neklid, odpor k výuce v předmětech, které dříve preferoval a projevoval neobvyklý zájem o předměty dříve opomíjené. Od příchodu nové asistentky v lednu 2019 se cítí mnohem bezpečněji, vyhledává práci ve skleníku, nebrání se všem předmětům estetické výchovy, tedy výtvarné, hudební a dramatické a se zájmem se zapojoval do přípravy pokrmů. Bez připomínek se účastní nákupů, ovšem s patřičnou výbavou, tedy lahví nápoje a MP3, sleduje práci ostatních a zapojuje se do činností, vypomáhá své méně schopné spolužačce. Ve chvílích, kdy je jeho psychika ve špatném stavu, je schopen domluvit se na kompromisu, nebo požádá o oddech, relaxaci či návštěvu snoezelenu.

V letošním roce jsme přípravu menu zařadili do projektu Kuchyně v Evropě. Tento projekt se prolíná s výukou v dalších předmětech. Občanská výchova s tématem soužití ve společnostech, přírodopis zahrnuje zeměpis a znalost Evropských národů a jejich kultury. V hodinách čtení pročítáme časopis Lidé a země, snažíme se porozumět textu o odlišnostech kultur a zvyků jednotlivých národů, v Rodinné výchově se projekt týká chápání pojmů tolerance, sounáležitost, spolupráce a migrace. Po výuce látky o Itálii jsme zařadili do Přípravy pokrmů naše menu, pouze se změnou dezertu, kdy si žáci vybrali známé Tiramisu. PS byl pověřen nalezením předpisu na tento dezert, sepsáním všech potřebných ingrediencí a postupu přípravy. Celé menu obsahovalo malé změny ve výběru ingrediencí na pokrmy. Do rajské polévky byla přidána bazalka a na pizzu jsme použili mozzarellu, kuřecí maso, parmezán, tuňáka, olivy, pršut a kozí rohy. Společně jsme se na internetu seznámili s typickými produkty Itálie, prohlédli si, jak vypadají, a dočetli se, jak se používají. MN se v kuchyni pohybuje samozřejmě, ví, kde je nádobí, nástroje, přístroje a spotřebiče, má přehled o zásobách potravin naší třídy. Podle předpisu je schopen s dopomocí připravit potřebné suroviny a z nich požadované pokrmy. Nejraději pracuje sám, kontroluje výkony druhých, popřípadě je opravuje. Má zafixované postupy, sám zapne sporák, myje nádobí, umí prostřít stůl, založit příbory a samostatně uklízí prostor včetně

vytírání podlahy. PS se účastní přípravy dle svých schopností, stále potřebuje častější odpočinek. Je také schopen v menší míře pracovat podle předpisů, některým surovinám a přístrojům se vyhýbá, stále má strach ze špičatých ostrých věcí a odmítá připravené pokrmy jíst ve škole, trvá na odnosu jídel domů otcí. Je to opět jeden z jeho rituálů. Pokud jej pozvou na polévku z paralelní třídy, rád pozvání přijímá.

Obrázek 12 MN krájení, foto J. Bejšovcová

Obrázek 13 PS krájení, foto J. Bejšovcová

Pozorovací archy 3

Pozorovací arch ze dne... 25.3.2011... Jméno žáka... PS

Cíl pozorování... vydativnější dovednosti a znalosti samostatnost

Sledované kategorie	Výuka předmětu... 77 - Evropská historie	Hodnocení	
1. Zájem žáka	Povše se kpiistarám 'nových faktů' a souvámém s novými souorimam	vydativný	
2. Soustředění a pozornost žáka	Povše a pšpramí fctš po příchodu do ludyšni propada' afektu, šimie nespádká, vstřídá se jn na ubi	slabý, se nedostává	
3. Osobní tempo	nepracuje		
4. Komunikace žák - učitel	Frekvence otázky - odpovědi	pta se nesmpelně - Ca p' mady, usstít na joha'dlu - je v afektu	—
	Žák je hovorný spš	Velmi . průměrně . zřídka mluví . nemluví zvatemí, klostm	
	Úroveň projevu	—	—

5. Postoje žáka k práci	Skupinová práce	nepracuje	slabý
	Samostatná práce	nepracuje (po sblidraim sledují motuály)	
		vždy . podřizuje se . přijímá názor . nespoupracuje . samotáf	
6. Vztah ke spolužákům		dnis ma' špatný den, pomalu se kldé	
		Velmi pozitivní . pozitivní . průměrný . spš negativní . negativní	
7. Reakce žáka na úspěch - neúspěch		je vyskacimj, propada' frustaci, jn pomalu se účastní alepoň drobných prací (po relaxaci)	slabý

8. Emoce	Emoce dnes vyhraněné - uspokojené, spokojenost, slast Bujné emoce . veselý . náladový . vážný . smutný . úzkostný . ustrašený . utlumený . přemýšlivý . svěhlavý . zlostný . zmatený	nedostatečný
9. Připravenost žáka na vyučování	částečně připraven, nedobře psychicky stabil Připraven vždy . většinou . někdy ne . často ne Pořádný přespříliš . značně . pořádný . někdy . nepořádný	—
10. Uplatnění dosažených znalostí a dovedností	Připravení fakti, vyhledával informace na PC, sledoval přípravu Tiramisu. Kujnu ho rozej' potky prací vyhledat.	—
11. Míra a druhy získání nových znalostí a dovedností	Dnes navíc, pak téměř řádně nové znalosti a dovednosti. je zvládnut. Zlobí se samu na sebe. Inuati se po zvládnutí zapojit do drobných úkolů	dobry
12. Dodržování hygienických, pracovních a bezpečnostních návyků	Hygienou nedodržuje - dnes je suavej, pomalá' při úkladu	slabý

Posuzovací škála kategorií:

výborný   dobrý   slabý   nedostatečný

splnil – splnil částečně - nesplnil

Obrázek 14 Příprava pokrmů PS, foto J. Bejšovcová

Pozorovací arch ze dne 25. 6. 2019 Jméno žáka MN

Cíl pozorování: Vlastní doudač a soustředění, samostatnost

Sledované kategorie	Výuka předmětu... PP - Exempla' hucyae - stá'ie	Hodnocení	
1. Zájem žáka	Vyhledal italské pokrmy, našel na internetu - typické pokrmy a suveníry a jejich předpisy	vyhovující	
2. Soustředění a pozornost žáka	Je naprosto soustředěný, je problémem ho vytrhnout ze soustředění, klade si připomínky a postupy opakuje	vyhovující	
3. Osobní tempo	Pomalé, někdy přetáhne		
4. Komunikace žák - učitel	Frekvence otázky - odpovědi	některé otázky, pokud si není jistý, ptá se učitele k osvození předpisy a například co přidávat	dobry
	Žák je hovorný spis	Velmi průměrně. zřídka mluví, nemluví zejména slova, pokazuje, stále se učí nová slova	dobry
	Úroveň projevu	klata' - klapají se	

5. Postoje žáka k práci	Skupinová práce	řádně pochopil, že je odpovědnější, je dominantní	vyhovující
	Samostatná práce	Pracuje klidně bezchybně, sleduje ostatní, opravuje je	
		vždy podřizuje se, přijímá názor, nespolupracuje, samotář	
6. Vztah ke spolužákům		Je spokojený se svým kolektivem (použije se nic neděje)	vyhovující
		Velmi pozitivní . pozitivní . průměrný . spíš negativní . negativní	
7. Reakce žáka na úspěch - neúspěch		Úspěch není neúspěšný, v praktických cvičeních	dobry

8. Emoce	<p>PS - je dle nervózní, zlostný, je v afektu - MN ho slyší - odradí ho na relax. místo, uleostává ho sleduj</p> <p>Bujné emoce . veselý . náladový . vážný . smutný . úzkostný . ustrašený . utlučený . přemýšlivý . svěhlavý . zlostný . zmatený</p>	vyhovuje
9. Přípravenost žáka na vyučování	<p>je vždy připraven - má psi pohotově</p> <p>Připraven vždy . většinou . někdy ne . často ne</p> <p>Pořádný přespříliš . značně . pořádný . někdy . nepořádný</p>	vyhovuje
10. Uplatnění dosažených znalostí a dovedností	<p>zapomene si dovnitř a dovednosti uplatňuje kochytní. žuva úpravu pokrmů, papírka, správně i kroučku, používá fóvnu, správně nádobí. Váru používá i v přípravě pomůček na úhled</p>	vyhovuje
11. Míra a druhy získání nových znalostí a dovedností	<p>Je zájemem sledoval na sebe přípravu Třanami, pokud si nebyl jistý odšel k 7e a pustil si pořad znovu až si byl jistý</p>	vyhovuje
12. Dodržování hygienických, pracovních a bezpečnostních návyků	<p>je striktně dodržuje a sleduje a opakuje, či odradí k unygradm i ostatní používá</p>	vyhovuje

Posuzovací škála kategorií:

výborný   dobrý   slabý   nedostatečný

splnil - splnil částečně - nesplnil

Obrázek 15 Příprava pokrmů MN, foto J. Bejšovcová

5.5 Hodnocení úrovně žáků na počátku školní docházky – Zdravotní výchova

V prvním roce školní docházky na Praktické škole byl obor Zdravotní výchova nový svým obsahem a zaměřením. Výuka obsahuje učivo probírané v jednodušší formě v předmětech přírodopis, občanská výchova, tělesná výchova. Některá témata nebyla zcela nová. PS dokázal své vědomosti ze ZŠ uplatnit, vyučování ho bavilo a nové poznatky si osvojil. Probírané učivo bylo pro něj zajímavé a přitažlivé. Se zájmem vnímal nové informace, kladl otázky, např. při pročítání příbalových letáků, stavbě a funkci lidského těla a účastnil se praktických cvičení při nácviu první pomoci či ošetření ran. Domnívám se, že zdravotní výchova PS zajímá, je fakt, že jde o nové učivo a probíhá pouze jednou v týdnu. Není tedy učivem zahlcen a v jeho případě nejde o pouhé opakování. Jeho potřeba dovídat se nové informace je uspokojována. Oproti tomu žák MN v předmětu Zdravotní výchova dosahuje jen dílčích úspěchů. Učivo sdělované pouhým výkladem se ho téměř nedotkne. Při využití televizních pořadů, filmových zpracování, video pořadů, např. Byl jednou jeden život, kdy je jasné a vizualizované učivo, nebo při demonstracích na výukových pomůckách, je schopen vnímat učivo a informace si zapamatovat. Neumí je využít pouze mechanicky opakovat. Výuku absolvuje bezmála netečně, většinu času tráví ve svých představách, jako by si přehrával ve své hlavě oblíbené písně, pobrukuje si melodie, pohupuje se a provádí stereotypní pohyby, třepotá rukama, otáčí hlavou, pokyvuje jí. Výsledky v předmětu jsou zanedbatelné. Hodnocení ho vůbec nezajímá. Pro tohoto žáka jsou přínosem informace sdělované výhradně individuálním přístupem, názorným předváděním a možností si sám dovednost osvojit vlastní zkušeností.

5.5.1 Příprava na hodinu rok 2016/2017, říjen

Téma: Základy prevence ohrožení života

Ročník: 1.

Průřezová témata: 6.1.4 psychohygienu, dovednosti pro zvládání krizové situace

Mezipředmětové vztahy: OV – dodržování zákona, TV – přiměřená zátěž, PP – nebezpečí při přípravě pokrmů

Cíle:

Vědomosti: znát pojmy rizikové chování, znát školní řád

Dovednosti: dodržovat pravidla, školní řád a řád cvičné kuchyňky

Hodnoty a postoje: schopnost rozeznat nebezpečí a ohrožení zdraví a života, umět poskytnout pomoc

Očekávané výstupy: znát a dodržovat bezpečnostní zásady

Klíčové kompetence: sociální a personální – rozpoznat nevhodné rizikové chování, posilovat sociální chování a sebeovládání

K řešení problémů – vnímat problémové situace a řešit je s pomocí naučených stereotypů

Komunikativní – rozumět obsahu sdělení a reagovat na něj

Obsah:

Učivo: základy prevence

Opěrné pomý: znalost školního řádu

Nové pojmy: řád školní kuchyňky

Výuková metoda:

Frontální výuka – účastní se celá třída

Učení v životních situacích – výuka probíhá přímo v prostoru kuchyně se všemi přístroji a pomůckami

Metody slovní – práce s textem – řád školní kuchyňky, vysvětlování, vyprávění

Metody názorně demonstrační – předvádění a pozorování nebezpečných situací v kuchyňce, vytváření dovedností – práce s elektrospotřebiči, náčiním – nože, paličky, škrabky, nůžky

Aktivizující metoda diskusní – kladení a zodpovídání otázek a rozvíjení diskuse o možných kolizích

Inscenační – předvádění možných situací při práci v kuchyňce a jejich řešení nebo předcházení

Organizační forma výuky:

Frontální – osm žáků se učí stejné učivo ve stejném prostředí

Individuální – učivo je vizualizované a individuálně vysvětlované a předváděné jednotlivým žákům dle potřeby

Pomůcky: školní řád, řád školní kuchyňky, vybavení kuchyně

Scénář bloku: 45 minut, třída a cvičná kuchyňka

ÚVOD

1. Seznámení s obsahem vyučování
2. Rozhovor o školním řádu, co znamená pojem pravidla, řád a prevence
3. Jaké situace mohou ohrozit náš život a zdraví
4. Co je rizikové chování

HLAVNÍ ČÁST

5. Seznámení s řádem školní kuchyně
6. Vyprávění o situacích, které mohou nastat při přípravě pokrmů
7. Kuchyňka – práce s elektro spotřebiči (vyhýbání se styku s vodou, dbát na vypínání a zapínání, čištění), ostrými předměty, horkými předměty, sklem – jaká jsou pravidla a jaké jsou následky nedodržování zásad a porušování řádu
8. Zásady řešení nehody – okamžitě požádat o pomoc dospělého

ZÁVĚR

9. Shrnutí učiva, kladení otázek
  - a) Proč je důležité dodržovat řád a pravidla
  - b) Jaké nebezpečí nám hrozí při práci v kuchyni
  - c) Co udělám, když se zraním?
  - d) Dotazy žáků

Hodina zdravotní výchovy byla zařazena v říjnu před začátkem hodin praktické přípravy pokrmů tak, aby byla zajištěna bezpečnost práce žáků ve cvičné kuchyňce. Mnozí z žáků nikdy v kuchyni nepracovali a neměli do ní přístup. Žák PS bedlivě naslouchal, učivo zvládl, odpovídal na otázky, zapojil se do diskuse a sám kladl otázky. Dokáže formulovat myšlenky. Naprosto odmítl se dotýkat jakéhokoliv zařízení kuchyně i nástrojů, v místnosti se pohyboval velmi opatrně a obezřetně. Velmi rád ji opustil. MN naopak většinu mluveného sdělení nechápal, bylo tedy nutné plně se mu věnovat a každou část výkladu mu předvést. Rozumí pokynům, můžeš a nesmíš. Sám ochotně vše vyzkoušel. Pokud je mu učivo individuálně názorně a pochopitelně prezentováno, pak ho pochopí a dodržuje. Sám se do akcí nepouští, pouze na pokyn učitelky. Žákovi MN musí být postupy strukturovány, nejlépe obrázky v jasném sledu za sebou. Slovní výklad se naprosto mívá účinkem. PS je schopen postupy vysvětlit přesně, jen je odmítá vykonat. Je velmi úzkostný.

Pozorovací archy 4

Pozorovací arch ze dne 7.10.2016 Jméno žáka PS

Cíl pozorování využití jazykových prostředků (OV) a nových

Sledované kategorie	Výuka předmětu <u>Čtení a psaní</u>	Hodnocení	
1. Zájem žáka	<u>čtení a psaní, každodenní, vizitní čtení</u>	<u>vyhoví</u>	
2. Soustředění a pozornost žáka	<u>na výklad a samostatně, do hodiny, vstupuje svým zájmem - čtení a psaní, nové poznatky z každodenního života</u>	<u>vyhoví</u>	
3. Osobní tempo	<u>je průměrné až nízké (přesněji ke slovu)</u>	<u>vyhoví</u>	
4. Komunikace žák - učitel	Frekvence otázky - odpovědi	<u>často reaguje, doplnění a nové poznatky</u>	<u>vyhoví</u>
	Žák je hovorný spíš	<u>Velmi . průměrně . zřídka mluví . nemluví</u> <u>reaguje vhodnými poznámkami do výkladu</u>	
	Úroveň projevu	<u>odpovídá jako slovesník - používá odborné slovníky</u>	

5. Postoje žáka k práci	Skupinová práce	<u>účastní se a čte, spolupracuje s ostatními</u>	<u>vyhoví</u>
	Samostatná práce	<u>vyhoví spolupracuje - na dohled (dle svých slov)</u>	
		<u>vždy . podřizuje se . přijímá názor . nespolečuje . samotář</u>	
6. Vztah ke spolužákům	<u>se spolupracuje</u>		
	<u>Velmi pozitivní . pozitivní . průměrný . spíš negativní . negativní</u>		
7. Reakce žáka na úspěch - neúspěch	<u>je nadšený ze svého úspěchu, chce ho sdílet s ostatními (bude finančně odměněn)</u>		

8. Emoce	<p>Toto léta hodiny se velmi bavím, napíchl je mi pití plný, je veselý a vstřícný, nad každou záležitostí diskutuje</p> <p>Bujné emoce . veselý . náladový . vážný . smutný . úzkostný . ustrašený . utlumený . přemýšlivý . svéhlavý . zlostný . zmatený</p>	výborně
9. Přípravenost žáka na vyučování	<p>poněkud a není připravený, jeho znalosti ho letapultovaly do čela třídy</p> <p>Připraven vždy . většinou . někdy ne . často ne</p> <p>Pořádný přespříliš . značně . pořádný . někdy . nepořádný</p>	
10. Uplatnění dosažených znalostí a dovedností	<p>Jeho paměť je na velmi dobré úrovni, pamatuje si obsah školního řádu a vyhlásky na 2° a umí je aplikovat do každé situace, dokázat a nosit poslušně</p>	výborně
11. Míra a druhy získání nových znalostí a dovedností	<p>Velice pochopil řadu lekcí, používal si přístrojů a elektronických věcí, zajímal se o zavazování a jejich obsluhu. Při si pamatuje a umí splnit.</p> <p>Přidání pracovníků, že se asi bude bát se používat a raději se práci vyhne aby se nechoral křivostí!</p>	výborně
12. Dodržování hygienických, pracovních a bezpečnostních návyků	<p>V dodržování hygieny má stále nedostatky</p> <p>Pracovní a bezpečnostní návyky striktně dodržuje.</p>	výborně

Posuzovací škála kategorií:

výborný   dobrý   slabý   nedostatečný

splnil - splnil částečně - nesplnil

Obrázek 16 Zdravotní výchova PS, foto J. Bejšovcová

Pozorovací arch ze dne 7. 10. 2016 Jméno žáka MN

Cíl pozorování: naučit se psát, psát a psát dovednost

Sledované kategorie	Výuka předmětu	Hodnocení
1. Zájem žáka	úspěšně, rychle hlavě, rád, rád ondu, rychle	—
2. Soustředění a pozornost žáka	úspěšně se přesvědčí, pokud se demonstrativně spokojí a naštvoří rychle	dobře
3. Osobní tempo	dobře (relativně)	dobře
4. Komunikace žák – učitel	Frekvence otázky - odpovědi	reaguje
	Žák je hovorný spíš	Velmi . průměrně . zřídka mluví . <u>nemluví</u>
	Úroveň projevu	slabá, pojímá se až s rychle a psaní a rychlým

5. Postoje žáka k práci	Skupinová práce	účastní se	dobře
	Samostatná práce	sám klavír, oslovit přítel - úspěšně	
		vždy . podřizuje se . přijímá názor . nespolupracuje . samotář	
6. Vztah ke spolužákům		psát se straně - je má, či nerozumí na klavír	
		Velmi pozitivní . pozitivní . <u>průměrný</u> . spíš negativní . negativní	
7. Reakce žáka na úspěch - neúspěch		je rád za pochvalu na pochybnosti reaguje někdy osloví (neúspěch ho nezajímá, je netečný)	slabě

8. Emoce	<i>žádné emoce neprožívají</i> Bujné emoce . veselý . náladový . vážný . smutný . úzkostný . ustrašený . utlumený . přemýšlivý . svěhlavý . zlostný . zmatený	—
9. Přípravenost žáka na vyučování	<i>na přípravu učiva, pro školu opíší seč p tabuli</i> Připraven vždy . většinou . někdy ne . často ne Pořádný přespříliš . značně . pořádný . někdy . nepořádný	—
10. Uplatnění dosažených znalostí a dovedností	<i>nic neuplatňuje, jalož učec nechápal proč učí se kšóte . Ošna až v kuchni</i>	slabý
11. Míra a druhy získání nových znalostí a dovedností	<i>naučil se osládat přístroj v kuchyni, seprout a vyprout sporák, nastavit teplotu Osládat rožata, šlehač Vše jde v kšic přístroj .</i>	dobrý
12. Dodržování hygienických, pracovních a bezpečnostních návyků	<i>čistotu návyk má pšoranych bezpečnostba návyk v otropij v práci práce</i>	dobrý

Posuzovací škála kategorií:

výborný   dobrý   slabý   nedostatečný

splnil – splnil částečně – nesplnil

Obrázek 17 Zdravotní výchova MN, foto J. Bejšovcová

5.5.2 Příprava na hodinu rok 2017/2018, říjen

Téma: Základy prevence ohrožení zdraví

Ročník: 1. druhým rokem

Průřezová témata: 6.1.4 psychohygiena, dovednosti pro zvládání krizové situace

Mezipředmětové vztahy:

Cíle:

Vědomosti: pravidla silničního provozu týkající se chodců, znalost důležitých čísel pro přivolání pomoci

Dovednosti: vyvarovat se rizikovému chování, dodržovat pravidla silničního provozu, umět přivolat pomoc

Hodnoty a postoje: schopnost rozeznat nebezpečí, umět poskytnout pomoc, odpovědnost za sebe

Očekávané výstupy: znát důležitá telefonní čísla, znát základní pravidla chodců

Klíčové kompetence:

sociální a personální – posilovat sociální chování a jednání, být odpovědný za sebe a druhé

k řešení problémů – umět se pohybovat po městských komunikacích a v dopravních situacích

Obsah:

Učivo: pravidla silničního provozu a důležitá telefonní čísla

Opěrné pojmy: dopravní výchova – dodržování pravidel, rizikové chování

Nové pojmy: důležitá telefonní čísla, pravidla silničního provozu

Výuková metoda:

Metody slovní – výklad, rozhovor

Metody názorně demonstrační – sledování youtube, pořad Chodec a Následky dopravní nehody ze souboru Dopravní výchova pro 2. stupeň, publikováno 31.08.2015

<https://www.youtube.com/watch?v=E7sweu8f4lY&list=PLmKBxQ32ZDrZW0gIvGmgpIdhAfBzfHQ5H>

Aktivizující metoda diskusní – kladení a zodpovídání otázek a rozvíjení diskuse o možných kolizích

Inscenační – pomocí cvičného mobilního telefonu samostatné vytáčení důležitých čísel

Organizační forma výuky:

Frontální – osm žáků se učí stejné učivo ve stejném prostředí interaktivní učebny s připojením k internetu

Individuální – učivo je vizualizované a individuálně vysvětlované a demonstrováno jednotlivým žákům dle potřeby

Pomůcky: PC, internet, projekční plátno, cvičný mobilní telefon, relace BESIP

Scénář bloku: 45 minut,

ÚVOD

1. Seznámení s obsahem vyučování
2. Rozhovor o již osvojených pojmech – školní řád, řád kuchyně řád školních dílen, co znamená pojem pravidla
3. Jaké situace mohou ohrozit náš život a zdraví
4. Co je rizikové chování

HLAVNÍ ČÁST

5. Zhlédnutí relace BESIP – téma chodec a dopravní nehoda
6. Rozbor zhlédnutých situací, pojmy účastník silničního provozu, chodec, nehoda, důležitá telefonní čísla
7. Vyprávění žáků o zážitcích z pohybu po městských komunikacích
8. Zásady řešení nehody – chování vhodné pro žáky, vytáčení důležitých čísel na cvičném mobilním telefonu v případě dopravní nehody když:
  - a) Vidím nehodu – zavolám policii 158
  - b) Vidím zraněného – volám záchranku 155
  - c) Vidím, že vůz hoří – volám hasiče 150

- d) Volám hned integrovaný záchranný systém 112 (jednotné tísňové evropské číslo)

9. okamžitě požádat o pomoc dospělého

ZÁVĚR

10. Shrnutí učiva, kladení otázek

- e) Proč je důležité dodržovat řád a pravidla
- f) Jaké nebezpečí nám hrozí při pohybu po komunikacích
- g) Co udělám, když jsem svědkem dopravní nehody?
- h) Tísňové volání
- i) Dotazy žáků

Hodina zdravotní výchovy na téma dopravní situace byla zjednodušena na základní pravidla s ohledem na zdravotní a psychický stav žáků, kteří se, s největší pravděpodobností, nikdy nebudou schopni pohybovat v běžném provozu bez dozoru dospělé osoby. Oběma sledovaným žákům je od dětství vštěpováno bezpečné chování a jednání. Jsou oba naprosto závislí na doprovodu matky, asistenta, učitele. Samostatného pohybu nejsou schopni, v případě, že není v dosahu známá osoba, zůstávají na místě a nejsou schopni samostatného vyhodnocení situace a následného jednání. Žák PS zná veškerou teorii, dokáže vytočit důležitá čísla, vyhodnotí situaci a teoreticky zná její řešení, v praxi není schopen žádné akce. Žák MN při výuce sleduje se zájmem relaci, pokud je mu demonstrováno učivo známé, vykřikuje jednotlivé pojmy, při výkladu je apatický, usmívá se, pobrukuje si melodie a je evidentní, že zcela nechápe smysl slov sdělovaného učiva. Důležitá čísla má zafixovaná v paměti, ví, které číslo náleží k požadované složce, ale naprosto nechápe proč. Teoretické učivo je pro MN ve velké míře matoucí. S největší pravděpodobností se MN nikdy nebude moci pohybovat ve společnosti a ve volném prostoru sám. Bez opory je mimo domov a prostory jemu notoricky známé, škola, školní zahrada a pozemek, markety, naprosto ztracený. Pokud se oba žáci vyskytnou v neznámém prostředí, tedy návštěva divadla, kina, exkurze, jsou zmatení, závislí na druhých a jejich řešení je v utíkání si do svých představ a stereotypním kruhovém pohybu. PS s vědomím, že bez matky, učitelky atd. je ztracen a neví si rady, neopouští bezpečný prostor bez svých přístrojů MP3, na kterých by si v případě zmatenosti mohl pouštět oblíbená audia.

Pozorovací archy 5

Pozorovací arch ze dne 3.10.2017 Jméno žáka..... 78

Cíl pozorování... Schopnosti vnímání, pozorování a myšlení

Sledované kategorie	Výuka předmětu... Schopnosti vnímání... deparat piana, deparat pochodec, důležitá částka	Hodnocení	
1. Zájem žáka	Je příměřivý k maku, šáň má příměřivou sílu, rád je replatují	vyhovět	
2. Soustředění a pozornost žáka	na příklad k sauskidů, je pozorný, na pořadí se ne zapojuje sauskidů, má má řízení informací, nemluví	vyhovět	
3. Osobní tempo	Příměřivě rychle		
4. Komunikace žák – učitel	Frekvence otázky - odpovědi	reaguje na každou otázku, se pořadí se dopřává na řízení situací a dopově	vyhovět
	Žák je hovorný spíš	Velmi průměrně. zřídka mluví. nemluví odpovídá, klání se, dopřává se	
	Úroveň projevu	pořádá kromě se pořadí	

5. Postoje žáka k práci	Skupinová práce	—	vyhovět
	Samostatná práce	Samostatně pracuje, diskrétně a při klou, roste na síluce - příměřivě nad řízení vždy. podřizuje se. přijímá názor. nespoupracuje. samotář	
6. Vztah ke spolužákům		na špatnou odpověď spolučáka reaguje nepříměřivě vysvětlováním Velmi pozitivní. pozitivní. průměrný. spíš negativní. negativní	vyhovět
7. Reakce žáka na úspěch - neúspěch		je úspěšný a když nesnáší se spokojivý. křičení jednička do studijního průběhu ho uspokojila	vyhovět

8. Emoce	<p><i>Jámu xita' « mám dobej den »</i></p> <p>Bujné emoce . veselý . náladový . vážný . smutný . úzkostný . ustrašený . utlumený . přemýšlivý . svěhlavý . zlostný . zmatený</p>	splněno
9. Přípravenost žáka na vyučování	<p><i>poněkud spolehlivý, slaneč nepořádek má kvalitu</i></p> <p>Připraven vždy . většinou . někdy ne . často ne</p> <p>Pořádný přespříliš . značně . pořádný . někdy . nepořádný</p>	splněno
10. Uplatnění dosažených znalostí a dovedností	<p><i>na cátkové znalosti je 25, důležitá čísla pro bezpečí i kdy j poustá. Řízení choráim, znač & olapraní vyhovoy. Pysim se vyjímá znalostim.</i></p>	splněno
11. Míra a druhy získání nových znalostí a dovedností	<p><i>Popovni sledoval pořad o choráim chodcu, sám i identifikoval některé chyby, klucy se sám dopouští, doptává se na důkady. O vstárci si sám na internetu dohledává dostupné informace i při možnosti, že bude mít navíc čas na poslech HP 3</i></p>	splněno
12. Dodržování hygienických, pracovních a bezpečnostních návyků	<p><i>hygiena není dokonalá - musí se mu připomínat - není pro něj důležitá</i></p> <p><i>bezpečnostní pravidla s tím má na fixaci - je užlostný</i></p>	splněno

Posuzovací škála kategorií:

výborný   dobrý   slabý   nedostatečný

splnil - splnil částečně - nesplnil

Obrázek 18 Zdravotní výchova PS, foto J. Bejšovcová

Pozorovací arch ze dne 3. 10. 2017 Jméno žáka MN

Cíl pozorování: Vědomost mluvnice, pozorování, vyjádření

Sledované kategorie	Výuka předmětu: <i>čtení, mluvnice, slovník</i>	Hodnocení	
1. Zájem žáka	<i>minimální</i> <i>Čaute při pořádku na PC, a fixuje se čtení čísel</i>		
2. Soustředění a pozornost žáka	<i>čtení čísel na pořádku, sleduje a píše</i> <i>a udáválosti</i> <i>výhled resumé</i>	<i>slabý</i>	
3. Osobní tempo	<i>normální</i>	<i>slabý</i>	
4. Komunikace žák – učitel	Frekvence otázky - odpovědi	<i>neodpovídá, nete opakuje</i> <i>otáčku učiteli</i> <i>(nechápe)</i>	<i>nedostatečný</i>
	Žák je hovorný spíš	<i>Velmi . průměrně . zřídka mluví . nemluví</i>	
	Úroveň projevu	<i>dekolabie - pauze opakuje</i> <i>slova</i>	

5. Postoje žáka k práci	Skupinová práce	<i>žádná</i>	<i>slabý</i>
	Samostatná práce	<i>sleduje pořádku, opakuje</i> <i>čísla</i>	
		<i>vždy . podřizuje se . přijímá názor .</i> <i>nespolupracuje . samotář.</i>	
6. Vztah ke spolužákům		<i>je nekorigovaný</i>	<i>nedostatečný</i>
		<i>Velmi pozitivní . pozitivní . průměrný . spíš negativní .</i> <i>negativní</i>	
7. Reakce žáka na úspěch - neúspěch		<i>je nekorigovaný</i>	<i>nedostatečný</i>

8. Emoce	<p><i>sklítil se neprojevuje, pobečkuje s, vypadá spokojeně</i></p> <p>Bujné emoce . veselý . náladový . <u>vážný</u> . smutný . úzkostný . ustrašený . utlumený . přemýšlivý . svěhlavý . zlostný . <u>zmatený</u></p>	nedost.
9. Připravenost žáka na vyučování	<p><i>poněkud improvizuje, zapojuje učebníky</i></p> <p>Připraven vždy . většinou . někdy ne . často ne</p> <p>Pořádný přespříliš . značně . pořádný . někdy . nepořádný</p>	
10. Uplatnění dosažených znalostí a dovedností	<p><i>žádné neuplatňuje</i></p>	nedost.
11. Míra a druhy získání nových znalostí a dovedností	<p><i>řád sledoval pozorně - není jasné co s ním zanechal vytrikuje naučivá víska umí je přiřadit k páčkovací složi</i></p>	slabý
12. Dodržování hygienických, pracovních a bezpečnostních návyků	<p><i>ženu dle má papírování na vyty i v dopravních situacích se předtých let příkladu docházej</i></p>	

Posuzovací škála kategorií:

výborný   dobrý   slabý   nedostatečný

splnil – splnil částečně - nesplnil

Obrázek 19 Zdravotní výchova MN, foto J. Bejšovcová

5.5.3 Příprava na hodinu rok 2018/2019, leden

Téma: Poranění, druhy ran a úrazů

Ročník: 2.

Průřezová témata: 6. 1. 5 – poznávací schopnosti, rozvoj schopnosti rozeznat nebezpečí

6. 1. 8 – spolupráce – rozvoj individuálních dovedností

Mezipředmětové vztahy: TV, RP – úrazy

Cíle:

Vědomosti: Zásady při ošetřování drobných poranění, znát druhy poranění a jejich ošetření odpovídajícím materiálem a postupem

Dovednosti: Modelové situace – chování při poranění sebe nebo spolužáka, praktická cvičení ve dvojicích

Hodnoty a postoje: Pochopení hodnoty zdraví, chápání problémů spojených s poškozením zdraví, cílený rozvoj motorických schopností, sociálních a komunikačních dovedností a hygienických návyků

Očekávané výstupy: žák by měl poskytnout pomoc při poranění, ošetřit drobná poranění a úrazy

Klíčové kompetence:

sociální a personální – ochrana zdraví, posilování sociálního chování

k řešení problémů – řešit problémy s pomocí naučených stereotypů a získaných zkušeností, nacvičení řešení modelových situací pomocí nápodoby, překonávání překážky přiměřeně svým možnostem

komunikativní – rozumět obsahu sdělení a reagovat na něj

Obsah:

Učivo: Zdraví a jeho ochrana, zásady při poskytování pomoci, ošetření drobného poranění a úrazech, znát zdravotnický materiál k tomu potřebný

Opěrné pojmy: výuka první pomoci, rizikové chování

Nové pojmy: hygienické zásady při ošetření poranění a úrazů, dezinfekce, obinadla, obvazy tlakové, stahovací, fixační, tekuté, tampony, gáza, mul, náplasti

Výukové metody:

Motivační – fáze seznamování s tématem, možnost osvojit si nové důležité dovednosti, které se nám mohou hodit v mnoha situacích ve škole

Metody slovní – sledování instruktáže, chápání sdělení, doprovodné vysvětlování k úkonům, výklad při ukázce zdravotnického materiálu a jeho použití

Metody názorně demonstrační – sledování krátké instruktáže na youtube.com

BESIP Instruktážní video první pomoci – ošetření ran

Konkretizování abstraktního učiva – práce se zdravotnickým materiálem, smyslové poznávání jednotlivých materiálů, jejich elasticity, pevnosti, propustnosti, barvy a funkce

Předvádění a pozorování – ukázka možností ošetření drobných úrazů:

Odřeniny – dezinfekce, vymývání rány, použití Joxu, peroxidu, ošetření náplastí, tekutým obvazem, obinadlem

Řezné rány – závažnost poranění, dezinfekce, ošetření, obvazy

Aktivizující metoda diskusní – vzájemná výměna názorů, společné řešení problému – pokus, omyl, učení z chyb (neúčelné, nefunkční ošetření)

Dovednostně – praktické – osvojování motorických a psychomotorických dovedností – vyhodnocení postupu, volby materiálu, ošetření, propojení teorie a praxe, napodobování předváděných úkonů

Organizační forma výuky:

Frontální – výuka šesti žáků v učebně s projekčním plátnem a PC s připojením k internetu

Individuální – učivo je vizualizované a individuálně vysvětlované a předváděné jednotlivým žákům dle potřeby, v praktické části žáci pracují ve dvojicích s podporou pedagoga a asistenta

Pomůcky: PC, internet, projekční plátno, instruktáž BESIP, zdravotnický materiál – dezinfekce, tampony, obinadla, obvazy, tekutý obvaz, náplasti, nůžky

Scénář bloku: 45 minut, interaktivní učebna

ÚVOD

1. Seznámení s obsahem vyučování
2. Vyprávění o rizikových situacích a následcích rizikového chování
3. Zopakování chování při ohrožení zdraví, důležitá čísla

HLAVNÍ ČÁST

4. Promítnutí instruktáže BESIP – ÚRAZY
5. Seznámení se zdravotnickým materiálem – žáci si prohlédnou materiál a pozorují instruktáž pedagoga a asistenta, žáci se střídají na pozici zraněného
6. Utvoření dvojic, nácvik manipulace se zdravotnickým materiálem od jednoduchých činností ke složitějším. Všichni si vyzkouší čištění rány, desinfekci, manipulaci s náplastí, co je polštářek, co lepí, jak dodržet hygienu a čistotu materiálu, proč se nedotýkat polštářku na náplastí, rozdíly v obinadlech a obvazech, vyzkoušet si fyzikální vlastnosti materiálů. Během nácviku si žáci vymění role.

ZÁVĚR

7. Shrnutí učiva, kladení otázek
  - a) Prohlédnutí výsledků vzájemného ošetření, nalézání nedokonalostí, řešení neúspěšných zásahů – proč se náplast odlepuje, proč obinadlo klouže a hrne se, jak zajistit, aby rána nekrvácela, proč použít různé druhy materiálů na různá poranění
  - b) Diskuse, jak byl kdo úspěšný či neúspěšný při praktickém nácviku a proč
  - c) Závěrečná reflexe – co si z hodiny pamatují

Hodina zdravotní výchovy s tématem praktického nácviku ošetření drobných úrazů a poranění byla pro žáky zábavná. Úkony a výklad byly na úrovni možností žáků. Oba sledovaní žáci pozorně sledovali názornou instruktáž. PS si zapamatoval všechna fakta, nedělá mu potíže vyvodit použití materiálu a vyhodnotit závažnost poranění. S nácvikem motorických dovedností měl drobné problémy, jeho schopnost uchopení je limitovaná,

jemný materiál a manipulace s ním je pro něj obtížná, nicméně si se zadáním poradil. Dle jeho slov bylo velké štěstí, že kamarád nekrvácí skutečně, protože to by nezvládl. Pohled na krev a dotek na krvácející zranění je pro něj psychickou zátěží. Emočně nedokáže situaci vyhodnotit. Sám má na svém těle velké množství poranění, která si způsobuje v afektu, ale ta téměř nevnímá. MN oproti tomu, velmi precizně odpozoval techniku ošetření, zvládá i velmi jemnou manipulaci, použití různých druhů náplastí vyhodnotil správně a dodržel čistotu, utáhne obinadlo. Pochopil nutnost hygienických zásad v praxi. V jeho případě byla instruktáží dodržena potřeba názornosti v dostatečné míře, aby pochopil výukovou látku. Při závěrečném rozhovoru již měl myšlenky ve svém světě. Sdělování slovem je pro něj stále nepochopitelné, není schopen rozpoznat smysl sdělovaného. Cíl hodiny byl splněn a většina žáků byla spokojená, a i o přestávku o tématu mezi sebou žáci diskutovali.

Poznávací archy 6

Pozorovací arch ze dne 21.1.2019 Jméno žáka PS

Cíl pozorování: Chápání a dovednosti, úroveň výjazyku

Sledované kategorie	Výuka předmětu	Hodnocení	
1. Zájem žáka	<u>Edvardův rybník</u> <u>Podání, druhé úkoly a kan</u> <u>Téma hodiny: zába produkce - horní</u> <u>matice, náročná a nepřehledná</u> <u>(ubíjecí a, se ta skládá)</u>	<u>vyborně</u>	
2. Soustředění a pozornost žáka	<u>na dobrou úroveň, sledují výklad,</u> <u>je velmi soustředěný na instrukce,</u> <u>iniciativně se účastní (obává se</u> <u>stěhovat a přehledně číst)</u>	<u>vyborně</u>	
3. Osobní tempo	<u>rychlý, je poněkud předstoj</u>	<u>dobře</u>	
4. Komunikace žák – učitel	Frekvence otázky - odpovědi	<u>odpovídá, malými nepřesnostmi,</u> <u>je ušlechtilý z hlediska</u> <u>ověřování</u>	<u>dobře</u>
	Žák je hovorný spíš	<u>Velmi . průměrně . zřídka mluví . nemluví</u> <u>ubíjecí se o správnost</u> <u>zába pracování</u>	
	Úroveň projevu	<u>Přiměřená, sledá slova</u> <u>aby se vyjádřil přesně</u>	

5. Postoje žáka k práci	Skupinová práce	<u>účastní se pracovní</u> <u>se drobně (se spolupráce)</u>	<u>vyborně</u>
	Samostatná práce	<u>rád si studuje národy na</u> <u>eduardově maketě</u>	
		<u>vždy . podřizuje se . přijímá názor .</u> <u>nespolupracuje . samotář</u>	
6. Vztah ke spolužákům	<u>Sleduje je, spolupracuje a dává</u>		
	<u>Velmi pozitivní . pozitivní . průměrný . spíš negativní .</u> <u>negativní</u>		
7. Reakce žáka na úspěch - neúspěch	<u>na tom co získá cílovost</u> <u>skládá, sledují se a je</u> <u>spokojený s drobnou a přehledu,</u> <u>si, se se skládá.</u>	<u>vyborně</u>	

8. Emoce	je mírně nejistý a ústřední, snaží se emoce ovládnout Bujné emoce . veselý . náladový . vážný . smutný . úzkostný . ustrašený . utlumený . přemýšlivý . svéhlavý . zlostný . zmatený	vyhovuje
9. Přípravenost žáka na vyučování	na stole má kvádr, nyporaďel (ně stěka da lance) Připraven vždy . většinou . někdy ne . často ne Pořádný přespříliš . značně . pořádný . někdy . nepořádný	slabě
10. Uplatnění dosažených znalostí a dovedností	na částečné znalosti o pití, ložím choránu, možných प्रकारech a podobných materiálů. viditelně přijímá nad těmto, aby uplatnil své názory a přejí-rosti.	dobře
11. Míra a druhy získání nových znalostí a dovedností	Cozorně sledoval instruktáž, snažil se použít podobných materiál při oracionem ovládnutí, Apolisača mu byl líbí sláha modelen kvádrů. Dočástečně perso-žitu ovládl a přeládl techniky příměření svým schopostem	dobře
12. Dodržování hygienických, pracovních a bezpečnostních návyků	Stále li straný postoj k hygieně, stále připomíná pravidla.	

Posuzovací škála kategorií:

výborný   dobrý   slabý   nedostatečný

splnil - splnil částečně - nesplnil

Obrázek 20 Zdravotní výchova PS, foto J. Bejšovcová

Pozorovací arch ze dne... 21.1.2019... Jméno žáka... HN

Cíl pozorování... Holoprostě a dovednosti, úroveň výjimek

Sledované kategorie	Výuka předmětu... <i>holoprostě, výkresy</i> <i>Pozorování, druzky, kresba a výtvar</i>	Hodnocení
1. Zájem žáka	<i>pozorně sleduje poznámky, materiály, křížně chápe téma</i>	<i>dobře</i>
2. Soustředění a pozornost žáka	<i>naprosto se soustředí na předmět, měříteřky, sleduje porovnávací demonstrace a instalace tabulí, modely</i>	<i>dobře</i>
3. Osobní tempo	<i>konale (obnovení je nudočlaný a popíchný)</i>	
4. Komunikace žák – učitel	Frekvence otázky - odpovědi	<i>otázky opakuje (echolalie) při nesouladu s předáním vyprávění, nesmysl</i>
	Žák je hovorný spíš	<i>Velmi . průměrně . zřídka mluví . nemluví</i> <i>Do vykladu vypráví slova, o kterých se domnívá, že mají být u věci</i>
	Úroveň projevu	<i>mlata (ozvěnil)</i>
		<i>dobře</i>

5. Postoje žáka k práci	Skupinová práce	<i>některá se naderku, pomáha ostatním, oporuje obrasy na papíru</i>
	Samostatná práce	<i>vytvoril zvláda manuální činnosti</i>
		<i>vždy . podřizuje se . přijímá názor . nespoupracuje . samotář</i>
		<i>dobře</i>
6. Vztah ke spolužákům	<i> sleduje spolupráci, pomáhá jim</i>	
	<i>Velmi pozitivní . pozitivní . průměrný . spíš negativní . negativní</i>	
7. Reakce žáka na úspěch - neúspěch	<i>je radostný se svého úspěšného osvětlení, chce si vyzvedy na materiálu</i> <i>známce nesledují pozornost</i>	

8. Emoce	<p><i>Je radostný ve situace, spolejitý, si chápe léma</i></p> <p>Bujné emoce . veselý . náladový . vážný . smutný . úzkostný . ustrašený . utlumený . přemýšlivý . svěhlavý . zlostný . zmatený</p>	dobře
9. Připravenost žáka na vyučování	<p><i>Je naprosto připraven a pozorně sleduje</i></p> <p>Připraven vždy . většinou . někdy ne . často ne</p> <p>Pořádný přespříliš . značně . pořádný . někdy . nepořádný</p>	vyborně
10. Uplatnění dosažených znalostí a dovedností	<p><i>Minimální</i></p> <p><i>ni co je znování - si lá' au,</i></p> <p><i>koli, špatně</i></p> <p><i>ji nad sleduje ostatní</i></p>	slabě
11. Míra a druhy získání nových znalostí a dovedností	<p><i>Na praktickém sledování</i></p> <p><i>vyhláda a názorném předvedení, vyborně</i></p> <p><i>instruktačním vedením.</i></p> <p><i>Dobře si správně používá, prakticky</i></p> <p><i>praktická, obracují, desinfekce,</i></p> <p><i>kyj' vyhláda.</i></p>	vyborně
12. Dodržování hygienických, pracovních a bezpečnostních návyků	<p><i>Je dodržuje, na vyby ma'</i></p> <p><i>osvojil</i></p>	vyborně

Posuzovací škála kategorií:

výborný   dobrý   slabý   nedostatečný

splnil - splnil částečně - nesplnil

Obrázek 21 Zdravotní výchova MN, foto J. Bejšovcová

6. Srovnání očekávaných výstupů a skutečně dosažených vědomostí, dovedností, návyků a klíčových kompetencí

V průběhu tří let výuky obou pozorovaných žáků v obou předmětech došlo ke znatelnému vývoji. Žáci mají velmi rozdílné schopnosti a zájmy. Zatímco PS začínal silně zaměřen na teoretický obsah výuky, který mu je stále blízký a lépe odpovídá jeho schopnostem, v posledním sledovaném roce ho začaly zajímat praktické činnosti. Vzbuzuje dojem, že rozvoj kognitivní oblasti dosáhl vrcholu ve vědomostech a nyní se soustředí na získávání praktických psychomotorických dovedností v praktických oborech. Všímá si víc spolužáků, pozoruje asistentku a učitelku při motorických dovednostech a snaží se o nápodobu. Je schopen vypomáhat především dívce ve třídě, která vykazuje největší problémy se zvládnutím výuky. Pochopil, že za nezdar nebude kárán a trestán, že má možnost opakovat pohyby tak dlouho, dokud je nezvládne bez hrozby postihu. Jeho motivace k učení od původní vnější motivace, kdy byl otcem za známky odměňován, se přenesl k vnitřní motivaci, kdy chce dosáhnout stanoveného cíle. Od učení podmiňovaného odměnou přešel k percepčně – motorickému, kdy si osvojuje dovednosti a návyky. Při uspokojování potřeb se posunul od fyziologických potřeb, poslechu oblíbených relací, relaxování pochodováním v kruzích, utíkáním se k matematickým operacím, k potřebě uznání a seberealizace. Plánuje své uplatnění v jednoduchých činnostech, líbilo by se mu pracovat, jako natěrač. Jsou stále chvíle, kdy pod vlivem stresu, léků, psychické nepohody a z jiných důvodů, propadá skepsi a pocitu zmaru. Je třeba mu poskytovat oporu, pocit bezpečí a jistoty. Žák MN v průběhu školní docházky neustále pokračuje pomalým tempem ve svém rozvoji osobnosti. Je velmi limitován retardací vývoje řeči, poruchou expresivní a receptivní složky řeči. Tato porucha se jeví nejzávažnějším momentem v jeho rozvoji. Ve všech ostatních oblastech, kdy je cílů dosahováno strukturalizací učiva, jsou jeho vědomosti, dovednosti ukotvené a v praxi je využívá. Stále je zřejmá snaha i přes potíže, osvojovat si slova a používat je správně. V posledních třech měsících došlo ke skokovému pokroku, žák začal projevovat svoji vůli, navrhnout aktivity dle svých potřeb a neustále nutí učitelku ke komunikaci. Jednotlivá slova se snaží opakovat, dodržuje dikci, používá i její melodii a výšku hlasu, bere ji za ruce a odvádí ji k činnostem, které ho zajímají a požaduje jejich vysvětlení. Do dalšího roku jsme rozhodnutí připravit mu podporu vizualizací a strukturou i běžných aktivit s použitím slov. Je zřejmá jeho snaha o

komunikaci ve společnosti. Vysvědčení obou respondentů vypovídá o jejich schopnostech a dosažených vědomostech a dovednostech.

Závěr

Souhrnem poznatků zkoumaných hodin PP a ZV uváděných v praktické části je poznání, že teoretické vědomosti jsou přínosné jen do určité míry, zatímco praktický návyk dovedností má větší dopad na rozvoj osobnosti. U žáka PS došlo k osvojení všech předkládaných vědomostí, které dokáže slovně využít, vysvětlit souvislosti a obhájit svůj názor na ně, nebo klást dotazy pro jejich uplatnění v reálných situacích. Praktického využití těchto vědomostí není bez pomoci a vedení schopen. V praktických činnostech jsme zaznamenali u PS jen malý rozvoj jemné a hrubé motoriky. I ten je pro nás povzbuzením, protože zpočátku se jakékoliv práci snažil vyhýbat nebo ji rovnou odmítal. Jeho pracovní kompetence stále nejsou na požadované úrovni. Kompetence komunikační a sociální zaznamenaly uspokojivý vývoj. Přes jeho drobné neúspěchy jsme nešetřili pochvalami a podporou abychom odstranili jeho případné úzkosti a frustrace z nezdaru. Stále je nutné hledat vhodné postupy pro dílčí úspěchy. PS je osobnost velmi složitá. Vždy je důležité zohledňovat jeho momentální stav. V posledním pololetí došlo u PS ke značné změně, kdy se jeho zájmy začaly obracet z teorie na praxi. Jeho slova „už mě nebaví se učit“, nás přiměla k rozhovoru s ním nad plánem posledního roku školní docházky. Nabídli jsme mu větší prostor na získávání zkušeností a dovedností. Nadšeně souhlasil. Jde tedy o markantní obrat v jeho zájmech. Přesto na svých rituálech, zatím trvá. MN je osobnost méně komplikovaná. Jeho zájmy a schopnosti se doplňují, většinu praktických činností s vizuální podporou a vysvětlením, zvládl naprosto bez problémů. Kompetence pracovní jsou na mimořádně dobré úrovni. Kompetence sociální stále získává v průběhu školní docházky, komunikační kompetence jsou stále na špatné úrovni. MN se snaží komunikovat neverbálně a v posledním čtvrtletí vykazuje velkou chuť učit se jazyk. Neustále se snaží obohacovat svoji slovní zásobu, doptává se, sleduje texty písní na internetu a učí se je. Naučená slova a výrazy se snaží využívat v komunikaci s ostatními, ve své snaze je úporný. Podporujeme jej a jsme mu s paní asistentkou k dispozici. Přes tuto snahu MN nerozumí většinu sdělovaného obsahu a nechápe jej. V jeho případě výuka ZV téměř nesplnila požadovaný cíl. MN se naučil důležitá telefonní čísla, ale jejich použití je pro něj velkou neznámou, obvázal a ošetřil rány spolužákovi přesně dle návodu, ale v případě

skutečného zranění je bez vedení zcela bezradný. Jeho případ je zcela opačný od PS. Cílem studie bylo nalézt výukové aktivity vhodné pro třídu praktické školy v souladu s IVP jednotlivých žáků a učivem oborů ZV a PP. Hodiny PP své cíle splnily, s přihlédnutím ke schopnostem jednotlivců, téměř v plné míře, ZV byla přínosem pouze pro PS, MN zvládl pouze dílčí úkoly, většinu učiva i přes vizualizaci naprosto nechápal, příběhy sledoval, výkladu pak nevěnoval pozornost.

Dlouhodobé pozorování obou žáků, mne přimělo, k hlubšímu zamyšlení nad dopadem symptomů postižení na jejich běžný život. Každý z nich je individualitou s rozdílnými schopnostmi a zájmy, které nejsou nepostradatelné, pro každodenní život, pro ně samotné jsou důležité. Oproti tomu dovednosti, jako samostatné rozhodování v oblékání, stravování, bezpečnost a hygiena, jsou pro ně stále nerozlousknutým oříškem. Zatímco oba se dokáží orientovat v komunikačních technologiích, rozumí a používají termíny z anglického jazyka, ani jeden z nich si nedokáže zavázat tkaničky bot nebo používat kapesník při rýmě. Stojím tedy každý vyučovací den před otázkou, které dovednosti, vědomosti a návyky upřednostnit a co je vlastně důležité. ŠVP i jednotlivé IVP obsahují řadu teoretických vědomostí. Působení ve třídách žáků s PAS a MR mne utvrdilo v názoru, že pro tyto žáky je nejpřínosnější nácvik zcela jednoduchých sebeobslužných úkonů, pro většinu běžných lidí, triviálních dovedností a návyků. Je bezpochyby dobré, že si oba vštípili vyjmenovaná slova a názvy hlavních měst evropských států, ale ani jeden z nich se neobejde bez instrukcí, například při výběru oblečení, o volném pohybu v prostoru nemluvě. S ukončením třetího roku docházky, na praktickou školu, jsme se s asistentkou a rodiči shodli na tom, že poslední rok se budeme věnovat především praktickým činnostem, které by pomohly žákům zvládat standardní situace. Ve třídě je nastoleno klima bezpečí a důvěry, všichni žáci třídy vědí, že se na pedagogy mohou obrátit s jakýmkoliv problémem. Vynasnažíme se, aby poslední rok byl pro všechny co nejpřínosnější.

Praktická škola je důležitou součástí soustavy vzdělávání. Své žáky se snaží připravit na samostatný život, nebo alespoň jim vštípnout návyky a dovednosti v míře jejich schopností. Všechny složky vzdělávání jsou přizpůsobené možnostem jednotlivce. Část žáků najde uplatnění v pomocných pracích v obchodech, kuchyních, ve výrobcích se stereotypními činnostmi, chráněných dílnách. V blízkém okolí naší školy jsou zaměstnavatelé ochotní

vzít si na sebe břemeno péče o žáky s mentálním postižením. V Chomutově vznikla kavárna s obsluhou složenou z lidí s hendikepem, v Janově je součástí Domu seniorů cukrárna a v Litvínově výrobní záskusků a studené kuchyně, kde jsou zaměstnání někteří naši absolventi. Pro MN by byla práce v cukrárně ideální variantou. Bohužel je takových zaměstnavatelů pořád málo a velký počet lidí s hendikepem uplatnění ve společnosti nenalézá. Praktická škola je tedy posledním článkem, kdy tito lidé mohou být denně ve styku s lidmi, získávat nové dovednosti, vědomosti a návyky. Ze zkušeností rodičů mých bývalých žáků vím, že u lidí s postižením sledovaných žáků je zařazení do různých spolků a společností s péčí o lidi s hendikepem velmi komplikované. Diagnóza PAS v kombinaci s mentální retardací má stigma komplikací, se kterými si řada i odborníků neví rady. Případová studie dvou žáků praktické školy prokázala, že ačkoliv je rozvoj osobností jednotlivců s PAS a MR pomalý a problematický, má cenu věnovat výuce a výchově pozornost. Čas věnovaný žákům, přípravě hodin, volbě pomůcek, prostředí a kladení reálných cílů se projevuje především v získávání dovedností pro jejich spokojenější a hodnotnější způsob prožívání života. V edukaci je nejdůležitějším momentem správně vysledovat zaměření jednotlivce na jeho zájmy, které lze využít a pak na jeho slabší stránky, které je nutné rozvíjet pro zlepšení kvality života. PS upřednostňuje aktivity, které jen málo souvisejí s jeho samostatností a sebeobsluhou. V této oblasti je problematický přístup rodiny, kdy na něj jsou kladeny jen velmi malé nároky. Škola v té chvíli plní spíš výchovnou funkci, kdy jsou mu vštěpovány především návyky hygienické a sebeobslužné a snaží se o získávání kompetencí pracovních, sociálních, řešení problémů a komunikativních, ve kterých vykazuje největší nedostatky. Kompetence k učení má zaměřené na získávání teoretických vědomostí v oblastech, které pro jeho fungování v běžném životě nejsou nejdůležitější. Snažíme se o soustavné vedení k samostatnosti alespoň v nejjednodušší míře. Je těžké přesvědčit rodiče o nemožnosti jejich nekonečné péče o syna. U žáka MN jsou jeho dovednosti na dobré úrovni, ovšem schopnost samostatně se rozhodovat je minimální. Ke konci tohoto školního roku chlapec výrazně mění své chování a snaží se být aktivní. Tato skutečnost nás vedla k většímu zaměření na jeho osobnost, možnost využití jeho náhlého zájmu o nové poznatky a zkušenosti nás přiměla připravovat mu složitější úkoly a situace kdy je nucen řešit problémy, musí se snažit více komunikovat, a tak rozvíjet komunikační kompetence, které jsou největší

překážkou v jeho vývoji. U obou žáků je nedůležitější individuální přístup, důvěra v pedagogy, bezpečné prostředí a klidné klima třídy. Pro nás, pedagogy, je nejdůležitější, aby oba žáci trávili čas ve škole smysluplným způsobem.

Seznam použitých informačních zdrojů

Bartoňová, Miroslava, Vítová, Marie. *Strategie ve vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami*. Vyd. 2., Brno: Paido, 2007, ISBN. 978-80-7315-158-4

Čadilová, Věra, Žampachová, Zuzana. *Strukturované učení*. Vyd. 1. - Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-475-5

Čadilová, Věra, Žampachová, Zuzana. *Rozvoj sociálních dovedností u dětí s autismem: (pro děti předškolního věku a pro děti se sníženými rozumovými schopnostmi)*. Vyd. 1. Praha: Pasparta, 2013, ISBN: 978-80-905576-2-8

Doherty, Gwyneth – Sneddon. *Neverbální komunikace dětí*. Vyd. 1., Praha: Portál, s.r.o., 2005, ISBN: 80-7367-043-7

Dr. Grandin, Temple. *Jak to vidím já*. Dotisk 1. vydání, Praha: nakladatel Csémy Miklós, 2015, ISBN: 978-80-906078-0-4

Hachová, Stanislava. *Výchova a vzdělávání osob s mentálním postižením*. Vyd. 1., Ústí nad Labem, UJEP, 2013, ISBN: 978-80-7414-677-0

Hendl, Jan. *Kvalitativní výzkum*. Vyd. 1. - Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2

Hladká, Lenka, Pavlišťíková, Alena. *Struktura a strukturované úkoly pro děti s autismem*. Proboštov: Ladislav Pavlišťík, 2008, Vyd. 1., ISBN 978-80-254-2356-1

Howlin, Patricia. *Autismus u dospívajících a dospělých*. Vyd. 1., Praha: Portál, 2005, ISBN: 978-80-7367-499-1

Patrik, Nancy J. *Rozvíjení sociálních dovedností lidí s poruchami autistického spektra*. Vyd. 1., Praha: Portál, 2010, ISBN: 978-80-7367-867-8

Richman, Shira. *Výchova dětí s autismem: aplikovaná behaviorální analýza*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2008, ISBN: 978-80-7367-424-3

Slowík, Jostef. *Speciální pedagogika*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. ISBN: 978-80-247-1733-3

Schopler, Erik, Reichler, J. Robert, Lansingová, Margaret. *Strategie a metody výuky dětí s autismem a dalšími vývojovými poruchami: příručka pro učitele a rodiče*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2011, ISBN: 978-80-7367-898-2

Švaříček, Roman, Šed'ová, Klára. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1., Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0

ŠVP PŠ, ZŠ a SŠ, J. Palacha, Most

Thorová, Kateřina. *Poruchy autistického spektra*. Vyd. 1., Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-091-7

Vermeulen, Peter. *Autistické myšlení*. Vyd. 1., Praha: Grada, 2006, ISBN 80-247-1600-3

Seznam příloh

Příloha 1 Souhlas se zpracováním údajů MN

Příloha 2 Souhlas se zpracováním údajů PS

Příloha 3 Hodnocení žáků prostředí a podmínek ve třídě

Příloha 4 Slovník PS

Příloha 5 Individuální vzdělávací plán PS

Příloha 6 Individuální vzdělávací plán MN

Příloha 1 – souhlas se zpracováním údajů MN

SOUHLAS SE ZPRACOVÁNÍM OSOBNÍCH ÚDAJŮ V DIPLOMOVÉ PRÁCI

Souhlasím se zpracováním osobních údajů mého syna MARTINA NEUYENY.....

datum narození 20.10.97..... navštěvujícího Prš J. Palacha, Most, třída Prš 2.A.....

paní Bc. Jitce Bejšovcové v diplomové práci Vzdělávání žáků na Praktické škole dvouleté.

Rozsah zpracovávaných údajů:

V diplomové práci mohou být použita data a místo narození, vyšetření, doporučení a závěry ŠPZ SPC Teplice a Litvínov. Dále jednotlivá IVP, diagnózy, anamnéza a výsledky vzdělávání. Souhlasím se zveřejněním ilustrativních fotografií a ukázek autentických prací. Beru na vědomí, že práce bude uložena v knihovně PF UK a bude poskytnuta k nahlédnutí veřejnosti či pro studijní účely.

Jméno rodiče (zákonného zástupce) NEUYEN ADA

Datum narození 6.5.1974

V Mostě dne 14.5.2019.....

Podpis Mga.....

Příloha 2 – Souhlas se zpracováním údajů PS

SOUHLAS SE ZPRACOVÁNÍM OSOBNÍCH ÚDAJŮ V DIPLOMOVÉ PRÁCI

Souhlasím se zpracováním osobních údajů mého syna PETRA SLEPIČKY.....

datum narození 30.9.1999 navštěvujícího PrŠ J. Palacha, Most, třída PŠ 2A.....

paní Bc. Jitce Bejšovcové v diplomové práci Vzdělávání žáků na Praktické škole dvouleté.

Rozsah zpracovávaných údajů:

V diplomové práci mohou být použita data a místo narození, vyšetření, doporučení a závěry ŠPZ SPC Teplice a Litvínov. Dále jednotlivá IVP, diagnózy, anamnéza a výsledky vzdělávání. Souhlasím se zveřejněním ilustrativních fotografií a ukázek autentických prací. Beru na vědomí, že práce bude uložena v knihovně PF UK a bude poskytnuta k nahlédnutí veřejnosti či pro studijní účely.

Jméno rodiče (zákonného zástupce) TATYÁNA SLEPIČKOVÁ

Datum narození 2.3.1970

V Mostě dne 14.5.2019.....

Podpis Slepička.....

Příloha 3 – Hodnocení žáků prostředí a podmínek ve třídě

HN ●

PS ●

Prostředí	Ano	Spíš ano	Spíš ne	Ne	Neumím posoudit
Prostředí je upraveno pro potřeby žáků	●		●		
Třída podněcuje k učení a experimentování	●		●		
Materiál je přístupný žákům a je ho dostatek	●	●			
Pomůcky, literatura, zábava je přehledně uložena	●	●			
Žáci vědí, kam ukládat své sešity	● ●				
Žáci vědí, kde mají své sešity	● ●				
Žáci vědí, kam ukládat rozdělanou práci	●	●			
Žáci mají prostor pro své pracovní a výukové pomůcky	●	●			
Prostor pro instalaci výrobků je žákům dostupný	● ●				
Každý žák má vlastní prostor	●		●		
Ve třídě je relaxační koutek	● ●				
Žáci mají přehledný režim výuky	●	●			
Ve třídě jsou stanovena pravidla	●	●			
Žáci mají stanovené role	●		●		
Čas na jídlo je individualizovaný dle potřeb	●	●			
Atmosféra ve třídě je přátelská	●	●			
V případě stresové situace žáci vědí, jak se zachovat	● ●				
Pedagogové jsou vstřícní	●	●			

Příloha 4 – Slovník pojmů PS

SLOVNÍK POJMŮ:

УДОТУБЕУ ДОУАТ
БАТРАКА ЗАБА, БОУКА, СЛАКА
КАТОСЪ КЪТКА
РАКА ДКА, МР, РСТА, РРА, ПРА,
АРА, ФАТЛ, АОВ МОС. IS THE
KISA SAYBOJDISPZU
VIOLETA PA D) KIST O VTA, PADI
УЧИТКА СА МРАЛКА,
PADI УТОМА БЕЛ СТАРА ДОУА
-ОУА,
ГОЛА РАДИНТО, ДСПУ.
LED TV MONITOR
ТБЛ РАОНЪ ОУА
МАТКА ПЕГЛБ
КСТАКА УАУ
ТБЛАЛ ПСА БОД ОФ НАКА, У
АРТ ДО РС
АСТА ОА РАРА
АЛГА МРА ОУА, ОБТКА
ЗДРАУАТКА
УАСТ УБЛКА КС
АДОКАТ ОА МБЛКА
ЗДРАУАКА АИКА ОУА ^{WINDOWS} АКА

Individuální vzdělávací plán PS

Rozhodnutí o povolení vzdělávání žáka podle IVP ze dne:		
Zdůvodnění:		
<p>Postižení: Aspergerův syndrom – dle adaptability vysoce funkční, symptomatika středně těžká, porucha aktivity a pozornosti, vyhraněné zájmy, omezená neverbální komunikace. Celková funkčnost odpovídá pásmu lehké mentální retardace. Málo diferenciované sociální chování, kontextuálně omezená sociální interakce, typ aktivní zvláštní, snížený zájem o sociální chování s vrstevníky, omezená schopnost neverbální komunikace, verbální vyjadřování v deficitu oproti složkám intelektu. Nerovnoměrně rozvinuté rozumové schopnosti.</p>		
Priority vzdělávání a dalšího rozvoje žáka (cíle IVP):	<p>Zvládnout učivo PŠ a připravit žáka na zdárné složení závěrečných zkoušek. Zaměřit se na rozvoj sociálních dovedností, zdokonalení komunikace, sebekontroly a sebeobsluhy v co nejvyšší možné míře. Návuk pracovních dovedností a návyků.</p>	
Předměty, jejichž výuka je realizována podle IVP:	<p>Český jazyk Německý jazyk Matematika Občanská výchova Estetická výchova Přírodopis Informatika Ruční práce Příprava pokrmů Zdravotní výchova Rodinná výchova Tv- na lékařské doporučení osvobozen</p>	
Podpůrná opatření (specifikace stupňů podpůrných opatření)		
Metody výuky (pedagogické postupy)	<p>Dodržování strukturovaného učení, názornost, vizualizace, přiměřenost srozumitelnost.</p>	

	<p>Relaxační metody, kompenzační techniky, možnost odreagování</p> <p>Systematické rozšiřování vědomostí, dovedností a návyků.</p> <p>Užívání častého opakování osvojených vědomostí, dovedností a návyků. Využívání dostupných, použitelných a přiměřených učebnic a časopisů.</p> <p>Individuální přístup, společná a skupinová práce, projektové vyučování.</p>
Úpravy obsahu vzdělávání	<p>Žák je schopen zvládat obsah vzdělání vyjma TV od kterého je osvobozen. V předmětech příprava pokrmů a ruční práce zvládá teoretickou část bez omezení, v praktické části je limitován symptomy diagnózy.</p>
Úprava očekávaných výstupů vzdělávání	<p>Žák je schopen dosáhnout požadovaných kompetencí v oblasti znalostí. Má problém se socializací, komunikací s ostatními a se zvládním obsesivních projevů v chování a sebeovládáním. V oblasti jemné motoriky nedosahuje potřebných dovedností, zde je učivo přizpůsobeno jeho schopnostem.</p>
Organizace výuky	<p>Výuka pomocí asistenta pedagoga, individuální výuka, frontální</p> <p>výuka, zkrácené vyučování na doporučení lékaře</p>
Způsob zadávání a plnění úkolů	<p>Upřesnění a plnění zadaných úkolů za pomoci asistenta pedagoga. Průběžné opakování naučených dovedností a postupné zavádění do používání v běžném životě. Samostatné vypracování úkolů a jejich společné hodnocení.</p>
Způsob ověřování vědomostí a dovedností	<p>Samostatné vypracování úkolů a jejich společná kontrola popř. oprava chybného řešení. Konkrétní činnosti a aktivity formou individuální nebo samostatné práce. Důraz na porozumění, poslušnost a řád.</p>
Hodnocení žáka	<p>Vužití formativního hodnocení. Hodnocení probíhá slovně, především však známkami, které jsou pro žáka největší motivací. Motivace žáka silně aktivizuje-výhody, oblíbená činnost, odměna rodičů za dobrou známku.</p>
Pomůcky a učební materiály	<p>Učebnice a materiály pro střední školu praktickou, cvičná kuchyně, dílny a nářadí, školní pozemek, odborné učebny. Kompenzační a rehabilitační pomůcky pro podporu a rozvoj jemné motoriky – rehabilitační tmely a modelovací hmoty, sypké materiály, stimulační hmatové rozlišovací hry.</p> <p>Počítač s optimálním vybavením pro programy Word - využívané pro výrobu pracovních listů, využívání programů</p>

	iPadu.
Podpůrná opatření jiného druhu	Speciální metody, formy a postupy. Speciální učebnice. Zkrácené vyučování. Didaktické materiály. Kompenzační pomůcky. Rehabilitační pomůcky.
Personální zajištění úprav vzdělávání pedagoga, průběhu (asistent další pedagogický pracovník)	Asistent pedagoga
Další subjekty, které se podílejí na vzdělávání žáka	Poradenská podpora při zajišťování speciálních vzdělávacích potřeb realizovaná prostřednictvím SPC Litvínov
Spolupráce se zákonnými zástupci žáka	Matka, otec. Oba úzce spolupracují se školou.
Dohoda mezi žákem a vyučujícím	

Podrobný popis pro jednotlivé vyučovací předměty, ve kterých jsou uplatňována podpůrná opatření (Je-li potřeba specifikovat)	
Název předmětu	Příprava pokrmů-dodržování názornosti a srozumitelnosti, strukturované učení, snížené požadavky, individuální přístup.
Název předmětu	Ruční práce-striktní dodržování názornosti a srozumitelnosti. Předcházení nechuti žáka dotýkat se některých nástrojů a povrchů.
Název předmětu	Obsahy všech předmětů jsou přizpůsobeny schopnostem žáka.

Individuální vzdělávací plán MN

Rozhodnutí o povolení vzdělávání žáka podle IVP ze dne:	1. 9. 2018
Zdůvodnění:	
Základním důvodem pro vypracování IVP pro žáka se zdravotním postižením je středně těžká mentální retardace, dětský autismus a retardace vývoje řeči.	

Priority vzdělávání a dalšího rozvoje žáka (cíle IVP):	Rozvoj komunikačních schopností a dovedností, nácvik funkční řeči. Získání dovedností, vědomostí a návyků požadovaných k zakončení středního vzdělání. Získání samostatnosti při řešení úkolů ve vyučovacích předmětech. Zvyšování dovedností v oblasti sociálního chování. Nácvik pracovních dovedností a samostatnosti v sebeobsluze.
---	---

Předměty, jejichž výuka je realizována podle IVP:	Český jazyk Německý jazyk Matematika Informatika Občanská výchova Rodinná výchova Estetická výchova a hudební výchova Ruční práce Příprava pokrmů Přírodopis Tělesná výchova Zdravotní výchova
--	---

Podpůrná opatření (specifikace stupňů podpůrných opatření)	
Metody výuky (pedagogické postupy)	Maximální názornost, využití vizualizace, relaxační činnosti, zařazování rekreačních a motivačních metod, kompenzační techniky, využití pomůcek- ICT, úprava vzdělávacího obsahu, alternativní způsoby komunikace, systematické rozšiřování znalostí. Užívání častého opakování osvojených vědomostí, dovedností a návyků. Využívání dostupných a použitelných a

	přiměřených encyklopedií, učebnic a časopisů.
Úpravy obsahu vzdělávání	Přizpůsobení obsahu učiva s přihlédnutím ke schopnostem žáka, jeho diagnóze a problémovému chápání řeči. Obsah učiva bude žákovi předkládán zvláště názorným a srozumitelným způsobem.
Úprava očekávaných výstupů vzdělávání	Žák, s přihlédnutím k diagnóze, zvládá očekávané výstupy v omezené míře, zvláště v komunikativní oblasti. Percepční schopnosti je nutné podporovat a motivovat.
Organizace výuky	Výuka s pomocí asistenta pedagoga, preference individualizované, individuální a skupinové organizace výuky. Využití motivace.
Způsob zadávání a plnění úkolů	Upřesňování a plnění zadaných úkolů za pomoci asistenta pedagoga. Průběžné motivování a opakování naučených dovedností a postupné zavádění do využití v běžném životě. Samostatné vypracování úkolů a jejich společné formativní hodnocení.
Způsob ověřování vědomostí a dovedností	Konkrétní činnosti a aktivity formou individuální, samostatné práce. Navracení se k již naučeným dovednostem a aktivitám, ověřování, zda žák zvládá jejich praktické využití. Společné objasňování učiva, ujasňování postupů a využití slovního formativního hodnocení.
Hodnocení žáka	Společné objasňování učiva, ujasňování postupů a využití slovního formativního hodnocení. Využití odměn.
Pomůcky a učební materiály	Učebnice a materiály pro střední školu praktickou, cvičná kuchyně, dílny a nářadí, školní pozemek školní odborné učebny. Kompenzační a rehabilitační pomůcky pro podporu a rozvoj hrubé motoriky- tělocvičné nářadí. Různé druhy stavebnic s odlišným systémem sestavování, montáže a demontáže, hlavolamy, paměťové hry, pexesa, společenské hry. Kompenzační a rehabilitační pomůcky pro podporu a rozvoj jemné motoriky – rehabilitační tmely a modelovací hmoty, sypké materiály, stimulační hmatové rozlišovací hry. PC a tablet.
Podpůrná opatření jiného druhu	Speciální metody, formy a postupy. Speciální učebnice. Didaktické materiály. Kompenzační pomůcky. Rehabilitační pomůcky. Asistent pedagoga.
Personální úprav zajištění průběhu	Asistent pedagoga

vzdělávání (asistent pedagoga, další pedagogický pracovník)	
Další subjekty, které se podílejí na vzdělávání žáka	Poradenská podpora při zajišťování speciálních vzdělávacích potřeb realizovaná prostřednictvím SPC Teplice
Spolupráce se zákonnými zástupci žáka	Matka, sestra
Dohoda mezi žákem a vyučujícím	

Podrobný popis pro jednotlivé vyučovací předměty, ve kterých jsou uplatňována podpůrná opatření (Je-li potřeba specifikovat)	
Název předmětu	Český jazyk, německý jazyk- strukturované vyučování, důsledná názornost, opakování, individuální přístup
Název předmětu	Občanská výchova-porozumění sdělení-názornost, individuální přístup
Název předmětu	Zdravotní výchova, rodinná výchova-porozumění obsahu sdělení
Název předmětu	Přírodopis-názornost, porozumění obsahu sdělení

Seznam obrázků

1. Rozvrh hodin – struktura
2. Jednotlivé předměty, činnosti, místa – struktura

3. Názvy potravin s obrázky – struktura
4. Soubor surovin, potravin a pokrmů
5. Plnění bábovek
6. Přípravné práce
7. Vážení
8. Práce s robotem
9. Krájení MN
10. Krájení PS
11. Piktogramy – opozita
12. Struktura – globální čtení
13. Logické řady
14. Pokrmy
15. Potravinová pyramida
16. Náhradní činnost pro PS – žehlení utěrek

Obrázek 11 piktogramy-opozita, foto J. Bejšovcová

Obrázek 12 struktura-globální čtení, J. Bejšovcová

Obrázek 13 logická řada-slovní zásoba, J. Bejšovcová

Obrázek 14 pokrmy, J. Bejšovcová

Obrázek 15 potravinová pyramida, J. Bejšovcová

Obrázek 16 náhradní činnost PS při PP-žehlení utěrek, foto J. Bejšovcová